

Izvještaj

Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji studijskog programa drugog ciklusa studija Geografija u okviru klasterske akreditacije studijskih programa na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Tuzli

Naziv visokoškolske ustanove: **Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Tuzli**

Adresa: **Dr. Tihomila Markovića br. 1, 75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina**

Datum posjete: **11. i 12. novembar 2025**

Sastav komisije:

Mariana Lukić Tanović, predsjednik/sekretar, predstavnik akademske zajednice BiH

Vladica Ristić, predstavnik međunarodne akademske zajednice

Ajla Smajlović, predstavnik privrede i prakse

Belmina Šarić Medić, predstavnik studenata

Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji visokoškolskih ustanova, odnosno njihovih studijskih programa radi u skladu sa Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 100/11 i 26/19) i Odlukom o kriterijumima za studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/17).

Sadržaj

Uvodne napomene	5
1. Komisija	5
1.1 Sastav	5
1.2 Zadatak /uloga	5
1.3 Metod rada.....	5
1.3.1 Priprema	6
1.3.2. 5	
1.3.3 6	
1.3.4 6	
2. Izvještaj.....	9
2.1 Opšte informacije o visokoškolskoj ustanovi, odnosno studijskom programu	9
2.2 KRITERIJI ZA AKREDITACIJU STUDIJSKIH PROGRAMA PRVOG I DRUGOG CIKLUSA STUDIJA	10
2.2.1 POLITIKA OSIGURANJA KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA	10
2.2.2 KREIRANJE I USVAJANJE STUDIJSKIH PROGRAMA	14
2.2.3. UČENJE, PODUČAVANJE I VREDNOVANJE USMJERENI NA STUDENTA.....	21
2.2.4 UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE I CERTIFICIRANJE.....	26
2.2.5 LJUDSKI POTENCIJALI	28
2.2.6 RESURSI I FINANSIRANJE.....	33
2.2.7 UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA O STUDIJSKIM PROGRAMIMA	35
2.2.8 INFORMISANJE JAVNOSTI O STUDIJSKIM PROGRAMIMA	36
2.2.9 KONTINUIRANO PRAĆENJE, PERIODIČNA EVALUACIJA I REVIZIJA PROGRAMA...37	
2.2.10 MOBILNOST AKADEMSKOG OSOBLJA I STUDENATA	42
3. Mišljenje o ishodu akreditacije.....	46
4. Prilozi	46

Uvodne napomene

Komisija stručnjaka prezentuje svoje mišljenje na osnovu samoevaluacijskog izvještaja i opisuje zatečeno stanje na visokoškolskoj ustanovi u skladu sa Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 100/11 i 26/19) i Odlukom o kriterijumima za studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/17).

1. Komisija

1.1 Sastav

Komisija stručnjaka je imenovana Rješenjem Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, broj: 05-33-1-517-2/25 datum: 22. 10. 2025, u sastavu:

1. Mariana Lukić Tanović, predsjednik/sekretar, predstavnik akademske zajednice BiH
2. Vladica Ristić, predstavnik međunarodne akademske zajednice, član
3. Ajla Smajlović, predstavnik privrede i prakse, član
4. Belmina Šarić Medić, predstavnik studenata, član

Članovi Komisije su na osnovu člana 24. stav (7) Pravilnika o postupku akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa Tuzlanskog kantona za sekretara Komisije, odnosno osobu koja će koordinirati rad Komisije sa visokoškolskom ustanovom i Agencijom, te obavljati administrativne poslove u Komisiji imenovali prof.dr. Marianu Lukić Tanović, iz reda članova predstavnika akademske zajednice

1.2 Zadatak /uloga

Komisija stručnjaka ima zadatak da :

- izvrši evaluaciju kriterija i indikatora za akreditaciju visokoškolske ustanove
- uoči dobre i loše strane visokoškolske ustanove
- definiše preporuke za unapređenje visokoškolske ustanove

1.3 Metod rada

Procedura rada Komisije stručnjaka obuhvata sljedeće faze:

1. Priprema
2. Posjeta visokoškolskoj ustanovi
3. Pisanje izvještaja komisije
4. Formiranje mišljenja

1.3.1 Priprema

Svi članovi Komisije stručnjaka analizirali su samoevaluacijski izvještaj i njegove priloge, definisali su listu pitanja, dali preliminarnu ocjenu ispunjenosti kriterija sa argumentima na osnovu podataka iz samoevaluacijskog izvještaja.

Predstavnica Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Sanela Pašić – Delahmetović, članovima Komisije 22. 10. 2025. godine dostavila je Rješenje Agencije o imenovanju Komisije. Nakon isteka roka za žalbu na Rješenje o imenovanju Komisije, članovima Komisije dostavljeni su:

- Samoevaluacijski izvještaj u dve jezičke varijante (BHS i engleski jezik), sa priložima
- Odluka o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 100/11 i 26/19)
- Odluka o kriterijima za akreditaciju studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 47/17)
- Metodologija pisanja Izvještaja (aneks 24)
- Agenda posjete visokoškolskoj ustanovi (aneks 14)
- Etički kodeks za stručnjake (aneks 15)
- Obrazac i smjernice za stručnjake (aneks 16)
- Tabelu za pitanja (aneks 17)
- Obrazac Ocjena ispunjenosti kriterija (aneks 18)
- Obrazac Izvještaja Komisije stručnjaka (aneks 21)
- Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka (aneks 24)
- Podaci o kontakt osobi sa Prirodno-matematičkog fakulteta u Tuzli (dekan dr. sc Isat Skenderović)

Predstavnica Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona dostavila je:

- Pravilnik o postupku akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa, koji je na snazi u Tuzlanskom kantonu. Navedenim pravilnikom je propisana procedura akreditacije studijskih programa po modelu klastera
- Odluku o utvrđivanju visine troškova akreditacije visokoškolskih ustanova i troškova akreditacije studijskih programa ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 11/22)

Članovi Komisije održali su prvi online sastanak 29. 10. 2025. godine. Nakon konsultacija i usaglasavanja, dogovoren je pripremni sastanak za 10. 11. 2025. i usvojen Dnevni red pripremnog sastanka, a Agenda posjete dostavljena visokoškolskoj ustanovi 31. 10. 2025. godine.

Članovi Komisije pojedinačno su analizirali samoevaluacijski izvještaj i njegove priloge, te definisali i pripremili listu pitanja za posjetu kako bi utvrdili stepen ispunjenosti kriterija, izvršili vrednovanje, odnosno utvrdili preliminarnu ocjenu ispunjenosti kriterija sa argumentima na osnovu podataka iz samoevaluacijskog izvještaja i dali preporuke za poboljšanje kvaliteta.

1.3.2. Posjeta visokoškolskoj ustanovi

Sekretar Komisije je koordinirala pripremu i cjelokupnu organizaciju posjete Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Tuzli u skladu sa dnevnim redom koji je dat u prilogu. Pripremni sastanak Komisija je održala u ponedjeljak 10. 11. 2025. godine sa početkom u 18.00

sati, a eksterna evaluaciona posjeta Prirodno-matematičkom fakultetu trajala je 2 dana, 11. i 12. 11. 2025. godine. U toku posjete Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Tuzli Komisija je intervjuisala i obavila razgovore sa predstavnicima menadžmenta, timom za samoevaluaciju studijskih programa u klasteru, predstavnicima akademskog osoblja, predstavnicima studenata I ciklusa studija, administracijom (pravni i finansijski sektor), predstavnicima studentske službe i internacionalnog ureda, kao i sa predstavnicima alumnija i tržišta rada.

Tokom posjete članovi Komisije su održavali i konsultativne sastanke bez prisustva predstavnika Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli.

Komisija je 12. 11. 2025. godine obišla prostorije koje koriste studijski programi u klasteru, što je Komisiji pomoglo u kompletiranju opšte slike i dalo uvid u fizičke resurse sa kojima raspolaže institucija na kojoj se realiziraju studijski programi koji su predmet akreditacije.

Nakon završetka svih planiranih razgovora i obilaska resursa Komisija je jednoglasno usvojila ocjene o ispunjenosti svakog kriterijuma, sa podkriterijumima, usaglasila preporuke za unapređenje kvaliteta rada u svim segmentima rada, te pripremila i na završnom sastanku prezentovala usmeni izvještaj sa naglaskom na uočenim dobrim stranama i ključnim preporukama za unapređenje.

1.3.3 Pisanje izvještaja komisije

Na osnovu samoevaluacionog izvještaja, priloga iz izvještaja, sadržaja i dokumenata sa web stranice Prirodno-matematičkog fakulteta i Univerziteta u Tuzli, zatečenog stanja na visokoškolskoj ustanovi, podacima i dokumentima dobijenim tokom intervju sa predstavnicima svih zainteresovanih strana, Komisija je pristupila pisanju Izvještaja. Po usaglašavanju nacrtu Izvještaja od strane članova Komisije i njegovog usvajanja, isti je 3. 12. 2025. godine dostavljen visokoškolskoj ustanovi Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Tuzli. Ustanova je u roku sedam dana dostavila svoje komentare na izvještaj komisiji

1.3.4 Formiranje mišljenja

Nivo ispunjenosti svakog od deset kriterija, propisanih Odlukom o kriterijima za akreditaciju studijskih programa prvog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini, Komisija je ocijenila opisno u skladu s Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Vrednovanje i procjenjivanje nivoa ispunjenosti svih kriterija, sa podkriterijuma, izvršeno je u skladu s dokumentom Agencije pod nazivom Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju studijskih programa (ocjena ispunjenosti kriterija). Nakon toga Komisija je konsenzusom donijela ocjene o nivoima ispunjenosti svakog od svih deset kriterija, sljedećim opisnim ocjenama:

- potpuno ispunjen,
- znatno ispunjen,
- djelimično ispunjen,

- neispunjen.

Na osnovu ocjena svih deset kriterija za akreditaciju, Komisija u skladu s Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini donosi konačno mišljenje u jednom od sljedeća tri oblika:

- akreditiranje studijskog programa, ako su svi kriteriji ocijenjeni kao potpuno ili znatno ispunjeni,
- upućivanje pisma očekivanja, kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao potpuno ili znatno ispunjeno, a svi ostali kao djelimično ispunjeni,
- odbijanje akreditacije, ako je najmanje jedan kriterij ocijenjen kao neispunjen ili ako je više od polovine kriterija ocijenjeno kao djelimično ispunjeno.

2. Izvještaj

2.1 Opšte informacije o visokoškolskoj ustanovi, odnosno studijskom programu

Naziv, adresa i e-mail visokoškolske ustanove	Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Tuzli Urfeta Vejzagića 4, 75000 Tuzla, BiH isat.skenderovic@untz.ba Univerzitet u Tuzli Dr. Tihomila Markovića 1, 75000 Tuzla, BiH
Internet adresa	http://pmf.untz.ba/ , https://untz.ba/
Naziv, broj i datum akta o osnivanju studijskog programa	Odluka Senata Univerziteta broj: 03-7320-4.18/12 od 07.09.2012 (Geografija II ciklus)
Poresko-identifikacioni broj	4209444710145
Ime, prezime i adresa (naziv i sjedište) osnivača	Skupština Tuzlanskog kantona, Rose Hadživukovića 1, 7500 tuzla
Broj i datum odluke o imenovanju lica ovlaštenog za zastupanje	Dr.sc. Isat Skenderović, red.prof. Odluka o imenovanju broj: 02/12-1-6523-1-3/24 od 12.11.2024.godine, rješenje o upisu u sudski registar broj: 032-0-Reg-25-001358 od 13.10.2025.godine
Broj i datum dozvole za rad visokoškolske ustanove	Zakon o izmjena i dopunama Zakona o Univerzitetu (Službene novine TK broj: 02/02)
Broj i datum dozvole za izvođenje studijskog programa	
Broj i datum dozvole za rad van sjedišta	-
Kontakt osoba (za posjetu)	Dr.sc. Isat Skenderović, redovni profesor
Broj telefona	035320860

2.2 KRITERIJI ZA AKREDITACIJU STUDIJSKIH PROGRAMA PRVOG I DRUGOG CIKLUSA STUDIJA

2.2.1 POLITIKA OSIGURANJA KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA

2.2.1.1 Visokoškolska ustanova ima usvojenu i javno dostupnu politiku unutrašnjeg osiguranja kvaliteta studijskih programa kao dio njenog strateškog upravljanja

Studijski program Geografija – II ciklus demonstrira visoku zrelost, stabilnost i utemeljenost u savremenim standardima osiguranja kvaliteta. Politika kvaliteta, koju je usvojio Senat Univerziteta u Tuzli, jasno je prepoznatljiva u svim segmentima akademskog života i vidljiva je kroz kontinuiranu evaluaciju nastavnog procesa, praćenje studentske prolaznosti, analize ostvarenosti ishoda učenja i odgovornu komunikaciju unutar nastavnog procesa. Primjena politike kvaliteta ne svodi se na formalno poštivanje procedura, nego predstavlja integralni dio planiranja, organizacije i unapređenja studijskog ciklusa, što potvrđuje da sistem kvaliteta funkcionira kao stvarni mehanizam osiguranja akademske izvrsnosti. U takvom okviru politika kvaliteta postaje svakodnevna praksa, a ne administrativni zahtjev, što dodatno naglašava da je kriterij značajno ispunjen.

Program je u cijelosti usklađen sa Bolonjskim modelom organizacije studija, Statutom Univerziteta i zakonskim propisima Tuzlanskog kantona, a njegova multidisciplinarna struktura obuhvata ključne geografske discipline koje studentima omogućavaju sticanje širokog spektra teorijskih i praktičnih znanja. Sadržaji i struktura Programa visoko su kompatibilni s programima vodećih regionalnih i evropskih univerziteta, što potvrđuje njegovu međunarodnu relevantnost i akademsku usklađenost. Proces inoviranja programa zasniva se na jasno definisanim procedurama, uključujući doprinos nastavnika, studenata i stručnjaka iz relevantnih institucija i sektora, dok su modernizacije, posebno one provedene kroz Erasmus+ projekte, omogućile snažnije povezivanje sa savremenim trendovima u geonaukama.

Nastavni proces karakterišu savremene pedagoške metode koje povezuju teorijska znanja s praktičnim kompetencijama. Terenski rad, istraživački zadaci, interaktivne radionice i upotreba multimedijalnih sadržaja doprinose aktivnom učenju i razvijanju profesionalnih geografskih vještina. Jasno definisani kriteriji evaluacije, transparentni postupci provjere znanja i pravo studenata na uvid u rezultate osiguravaju dosljednost, pravednost i akademsku odgovornost. Mentorska i konsultativna podrška dodatno jačaju kvalitet studiranja, omogućavajući studentima kontinuiranu akademsku i stručnu podršku. Sve navedeno potvrđuje da je i ovaj segment usklađen sa zahtjevima kriterija kvaliteta.

Studenti su aktivno uključeni u istraživačke projekte, terenske aktivnosti, međunarodne programe i saradnju sa realnim sektorom, što doprinosi jačanju student-centričnog pristupa učenju. Učešće u regionalnim i međunarodnim projektima, poput CISP, NERDA i USAID inicijativa, omogućava im sticanje znanja i iskustava koja nadilaze okvire klasične nastave i pripremaju ih za kompleksne izazove savremenog geografskog sektora.

Kadrovski resursi Programa zasnovani su na visokoj stručnosti i profesionalnoj posvećenosti nastavnog osoblja. Nastavnici i saradnici kontinuirano razvijaju svoje naučno-istraživačke kapacitete i pedagoške kompetencije, učestvuju u međunarodnim projektima i doprinose razvoju naučne aktivnosti na fakultetu. Sistem planiranja razvoja kadrova osigurava dugoročnu stabilnost i održivost programa.

Materijalni i tehnički resursi pružaju snažnu podršku realizaciji Programa. Modernizirana GIS laboratorija, biblioteka infrastruktura, digitalni alati i informacioni sistem upravljanja procesima omogućavaju razvoj kompetencija usklađenih sa savremenim geografskim istraživanjima i praksama. Stabilno funkcionisanje informacionog sistema, uz redovno praćenje

podataka o uspjehu i zadovoljstvu studenata, omogućava donošenje odluka zasnovanih na objektivnim pokazateljima.

Međunarodna orijentacija Programa ogleda se u aktivnoj saradnji sa evropskim univerzitetima, mobilnosti studenata i akademskog osoblja te učešću u međunarodnim mrežama i projektima. Ovakva otvorenost omogućava kontinuirani priliv novih znanja, praksi i tehnologija, što značajno obogaćuje studijski proces.

2.2.1.2 Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa je usmjerena na promociju: istraživačkog rada, učenja i poučavanja, mobilnosti i internacionalizacije na studijskim programima, kao i sprečavanju plagijata radova nastavnika i završnih radova studenata

Studijski program Geografija – II ciklus posjeduje stabilnu, stručno oblikovanu i održivo organizovanu strukturu akademskog, saradničkog, administrativnog i tehničkog osoblja. Jezgro nastavnog kadra čini deset nastavnika i saradnika u stalnom radnom odnosu, uz podršku vanjskih saradnika i stručnjaka iz prakse, čime se osigurava potpuna i kvalitetna realizacija svih nastavnih i istraživačkih obaveza. Opterećenost nastavnika od sedam do osam sati sedmično potvrđuje da se normativi Tuzlanskog kantona dosljedno primjenjuju i da Univerzitet u Tuzli funkcioniše u skladu s važećim aktima dostupnim na www.untz.ba dok je cjelokupna programska i kadrovska struktura transparentno predstavljena i na web stranici Prirodno-matematičkog fakulteta www.pmf.untz.ba Upravljanje ljudskim resursima uređeno je jasnim, precizno definisanim i javno dostupnim procedurama zasnovanim na Zakonu o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona i Statutu Univerziteta u Tuzli. Time se osigurava transparentan izbor i napredovanje nastavnika, stručno usavršavanje, praćenje opterećenosti i akademske produktivnosti te stabilno planiranje kadrovskih potreba. Institucionalna tijela, uključujući vijeća odsjeka i Senat, provode sve kadrovske procese u jasno uređenom pravnom okviru, a kadrovske baze Fakulteta omogućavaju dugoročno planiranje, uz praćenje starosne strukture, kompetencija i potreba u nastavnom procesu.

Istraživačka aktivnost akademskog osoblja predstavlja važan pokazatelj kvaliteta ljudskih potencijala. Učešće u međunarodnim i domaćim projektima, objavljivanje radova, urednički i recenzentski angažman u priznatim naučnim časopisima, te organizacija i prisustvo na međunarodnim konferencijama, ukazuju na visok nivo naučne prepoznatljivosti Odsjeka za geografiju. Poseban doprinos razvoju ljudskih potencijala vidljiv je kroz Erasmus+ projekte kao što su GEOWEB i ECOBIAS, koji su omogućili modernizaciju nastavnog procesa i opremanje GIS laboratorije. Informacije o ovim projektima dostupne su na <https://geowebdl.pmf.untz.ba/geoweb> kao i na zvaničnim stranicama Univerziteta i Fakulteta, te na društvenim mrežama Odsjeka: <https://www.facebook.com/pmf.untz> i YouTube kanalu Fakulteta

<https://www.youtube.com/channel/UCrMPWhKzW05C6mE1q2x-BEQ/videos>

Administrativno i tehničko osoblje Fakulteta obavlja poslove u skladu s institucijskim pravilnicima i sistematizacijama, uz kontinuirano stručno usavršavanje kroz obuke iz informacionih tehnologija, upravljanja dokumentacijom i finansijskog upravljanja, te kroz međunarodne mobilnosti u okviru Erasmus+ programa čiji se pozivi redovno objavljuju na www.untz.ba Ovakav sistem osigurava visok stepen podrške nastavnom, istraživačkom i organizacijskom procesu i doprinosi funkcionalnosti i stabilnosti rada odsjeka. Kvalitet, stručnost, organizacijska stabilnost i međunarodna prepoznatljivost kadra čine snažnu osnovu za održivu i savremenu realizaciju studijskog programa

2.2.1.3 Politika podržava razvoj kulture kvalitete u kojoj svi unutarnji sudionici doprinose kvaliteti studijskih programa, te definira način uključivanja vanjske sudionika u tome

Studijski program Geografija – II ciklus na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Tuzli demonstrira visok stepen razvijenosti i funkcionalnosti sistema osiguranja kvaliteta. Politika kvaliteta, javno dostupna na web stranicama Univerziteta i Fakulteta <https://untz.ba> i <http://pmf.untz.ba> ne predstavlja samo formalni dokument, već se u potpunosti reflektuje u svakodnevnoj praksi, kroz jasno uređene procese upravljanja, transparentno donošenje odluka i aktivnu ulogu svih akademskih struktura. Sistem osiguranja kvaliteta djeluje kao koherentan i integrisan okvir u kojem se razvija akademska kultura zasnovana na profesionalnosti, etičnosti, odgovornosti i stalnom unapređenju.

Izražena participativnost nastavnika, saradnika, studenata i administrativnog osoblja potvrđuje da politika kvaliteta živi kroz praksu i da je duboko ukorijenjena u rad departmana. Kvalitativni pokazatelji, poput redovnih studentskih evaluacija, analiza nastavnog procesa, praćenja prolaznosti i planiranja opterećenja nastavnika, jasno svjedoče o visokom nivou institucionalne predanosti. Posebno se ističe stabilna struktura kadra i adekvatna raspodjela nastavnih obaveza, što omogućava dosljednu realizaciju svih nastavnih aktivnosti.

Vanjski akteri daju dodatnu vrijednost razvoju studijskog programa kroz bogatu mrežu projekata, partnerstava i međunarodnih saradnji. Učešće u inicijativama USAID-a, GEOuBiH, NERDA-e, Erasmus+ i drugih organizacija, kao i rezultati vidljivi na GEOWEB platformi <http://geowebdl.pmf.untz.ba/geoweb> pokazuje da program aktivno njeguje otvorenost i povezanost s regionalnim i evropskim akademskim prostorom. Ovi oblici saradnje doprinose modernizaciji nastavnih sadržaja, jačanju istraživačkih kapaciteta, unapređenju infrastrukturnih resursa i povećanju kompetencija studenata.

Prisutnost studenata u akademskim tijelima i njihovo aktivno učešće u evaluacijskim procesima potvrđuju istinsku primjenu participativnih principa. Uvođenje elektronskog sistema praćenja kvaliteta e-PIK dodatno podiže nivo transparentnosti, dostupnosti podataka i objektivnosti u procesu odlučivanja. Učestvovanje nastavnika i studenata u projektima, terenskim istraživanjima i stručnim radionicama odražava sposobnost programa da povezuje teorijska znanja sa praktičnim iskustvima i potrebama savremenog društva.

Infrastrukturna baza programa, uključujući GIS laboratoriju, digitalne resurse, bibliotečke fondove i planirani razvoj univerzitetskog Kampusu, potvrđuje da su prostorni i tehnički uvjeti usklađeni sa savremenim evropskim standardima. Ovaj kontinuirani razvoj jasno pokazuje da je osiguranje kvaliteta postavljeno kao strateški prioritet.

Ukupno posmatrano, studijski program Geografija – II ciklus posjeduje stabilan, proaktivan i međunarodno kompatibilan sistem osiguranja kvaliteta koji premašuje minimalne zahtjeve i osigurava visoku akademsku vrijednost. Kvalitet se ogleda u jasno definisanoj strukturi, funkcionalnom upravljanju resursima, širokoj mreži partnerstava i snažnoj kulturi odgovornosti i transparentnosti.

Politika osiguranja kvaliteta nije samo formalno postavljena, nego se živo provodi u praksi i prepoznaje kroz organizacijsku kulturu koja njeguje profesionalnost, transparentnost i odgovornost. Uloga svih unutrašnjih sudionika – nastavnika, saradnika, studenata i administrativnog osoblja – vidljiva je u svakodnevnom funkcionisanju programa, dok vanjski akteri daju dodatnu dimenziju njegovom razvoju kroz partnerstva, projekte i međunarodnu saradnju. Stabilnost kadrovskih, materijalnih i tehničkih resursa, modernizirana infrastruktura, digitalni alati i aktivna istraživačka orijentacija predstavljaju čvrstu osnovu na kojoj se gradi visoko kvalitetan i savremeno organiziran studij. U takvom okruženju politika kvaliteta djeluje kao stvarni mehanizam akademskog napretka, čineći da program ne samo ispunjava kriterij

nego ga u značajnoj mjeri nadilazi u pogledu razvoja, inovacija i međunarodne prepoznatljivosti.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

1. Politika osiguranja kvaliteta		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Visokoškolska ustanova ima usvojenu i javno dostupnu politiku unutrašnjeg osiguranja kvaliteta studijskih programa, kao dio njenog strateškog upravljanja.				X	ZI
2.	Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa je usmjerena na promociju: istraživačkog rada, učenja i poučavanja, mobilnosti i internacionalizacije na studijskim programima, kao i sprečavanju plagijata radova nastavnika i završnih radova studenata na svim ciklusima studija.			X		
3.	Politika podržava razvoj kulture kvaliteta u kojoj svi unutrašnji učesnici doprinose kvaliteti studijskih programa, te definira način uključivanja vanjskih učesnika u tome			X		

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu cjelokupne analize i uvida u način na koji se politika osiguranja kvaliteta provodi unutar studijskog programa Geografija – II ciklus, mogu se formulisati sljedeće preporuke usmjerene ka daljem jačanju i održivom unapređenju postojećeg sistema kvaliteta. Preporuke su usmjerene na dodatno jačanje transparentnosti, inkluzivnosti, međunarodne saradnje i sistemskog praćenja kvalitativnih pokazatelja, čime se već visoko razvijen sistem osiguranja kvaliteta može još snažnije pozicionirati u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima.

- Preporučuje se dodatno unaprijediti javnu vidljivost politika i procedura kvaliteta na nivou studijskog programa kroz izdvojene, lako dostupne i redovno ažurirane web-podstranice koje bi sadržavale sve relevantne dokumente, evaluacijske izvještaje i mehanizme za povratne informacije. Time bi se osigurala još veća transparentnost i dostupnost ključnim akterima.
- Poželjno je uvesti strukturiraniji model uključivanja vanjskih partnera, kroz formalizirane konsultativne procese, redovne sastanke i specifične instrumente (upitnike, zapisnike, preporuke), čime bi se njihov doprinos kvaliteti programa sistematičnije pratio i integrisao u planiranje razvoja studijskog ciklusa.
- Preporučuje se jačanje specifičnih instrumenata studentske evaluacije koji su prilagođeni drugom ciklusu studija, naročito u segmentu istraživačkog rada, mentorski vođenih aktivnosti i terenskih sadržaja, kako bi se osiguralo preciznije praćenje kvaliteta procesa učenja i poučavanja na naprednom nivou.
- Korisno je dalje intenzivirati međunarodne aktivnosti i mobilnosti kroz povećanje broja partnerskih institucija i uključivanje u dodatne mreže i projekte, kako bi se proširio spektar istraživačkih mogućnosti, ojačale kompetencije nastavnika i studenata, te dodatno osnažila međunarodna prepoznatljivost programa.

2.2.2 KREIRANJE I USVAJANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

2.2.2.1 Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa koji uključuju studente i sve zainteresirane strane.

Sveobuhvatna analiza studijskog programa Geografija – II ciklus potvrđuje da Univerzitet u Tuzli posjeduje zreo, stabilan i u potpunosti funkcionalan sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, čvrsto integrisan u strateško upravljanje i svakodnevno akademsko djelovanje. Utemeljenost programa u jasno definisanim i dosljedno primijenjenim institucionalnim aktima – Statutu, pravilnicima, smjernicama i procedurama usvojenim od strane Senata – pokazuje visok nivo organizacijske uređenosti i dosljednost u primjeni normi.

Proces kreiranja, revidiranja i usvajanja studijskih programa odvija se kroz precizno strukturiranu institucionalnu hijerarhiju, počevši od vijeća odsjeka, preko naučno-nastavnog vijeća, do konačnog odlučivanja na Senatu. Ovakav sistem, koji je potpuno transparentan i operativan, omogućava jasnu podjelu odgovornosti i osigurava akademsku legitimnost cjelokupnog procesa. Analiza potreba vrši se na osnovu objektivnih pokazatelja kao što su zapošljivost svršenih studenata, aktuelni trendovi u geografiji i srodnim naukama, interesovanje kandidata i razvojne potrebe društva, čime se osigurava dugoročna relevantnost i održivost programa.

Posebno je značajno što se razvoj i inoviranje programa temelji na širokoj participaciji svih zainteresovanih strana. Uključivanje nastavnika, studenata, alumnista, privrednih subjekata, institucija i međunarodnih partnera potvrđuje inkluzivan pristup, pri čemu se program oblikuje kroz kombinaciju akademske ekspertize i potreba realnog sektora. Time se stvara snažna akademska zajednica koja aktivno učestvuje u unapređenju kurikuluma i podizanju ukupne kvalitete studija.

Ljudski resursi predstavljaju jednu od ključnih snaga programa. Na Odsjeku za geografiju djeluje stabilna i kompetentna grupa nastavnika i saradnika, uz angažman vanjskih eksperata iz prakse. Norme opterećenosti i kadrovska struktura u potpunosti su usklađeni sa Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona, a upravljanje ljudskim potencijalima zasniva se na transparentnim procedurama koje obuhvataju izbor u zvanja, profesionalni razvoj i praćenje kvalitete rada. Ovakav pristup osigurava punu realizaciju nastavnog procesa i kontinuirano unapređenje naučnoistraživačkog rada.

Naučno-istraživačka aktivnost je izrazito razvijena, o čemu svjedoči učešće nastavnika i saradnika u brojnim projektima, međunarodnim mrežama, publikacijama i konferencijama. Poseban doprinos daje razvoj GIS laboratorije kroz međunarodne projekte, što predstavlja ključnu komponentu savremene geografske edukacije. I pored ograničenih finansijskih resursa, akademsko osoblje uspijeva osigurati projektna i opremna sredstva koja direktno doprinose kvalitetu nastave i modernizaciji programa.

Materijalni i tehnički resursi Fakulteta optimalno su iskorišteni. Učionice, kabinetski prostor, laboratorije, bibliotečki fond i pristup elektronskim bazama znanja zadovoljavaju potrebe studenata i nastavnog osoblja. Biblioteka je u fazi jačanja kapaciteta, što dodatno unapređuje dostupnost literature i istraživačke podrške.

Sistem upravljanja informacijama je u potpunosti funkcionalan i zasnovan na redovnom prikupljanju podataka o prolaznosti, realizaciji nastave, ishodima učenja, mobilnosti i zapošljivosti. Rezultati se kontinuirano analiziraju i koriste za unapređenje programa. Implementacija e-PIK sistema omogućava digitalizovano, transparentno i efektivno praćenje indikatora kvaliteta.

Transparentnost i javna dostupnost informacija osigurani su putem ažurirane web stranice, promotivnih materijala, medijskih aktivnosti i prisustva na društvenim mrežama, što doprinosi

jačanju vidljivosti programa i kvalitetnoj komunikaciji sa budućim studentima i širom akademskom zajednicom.

Internacionalizacija studijskog programa potvrđena je aktivnim učešćem nastavnika i studenata u Erasmus+ mobilnostima, bilateralnim projektima i međunarodnim mrežama. Ovaj segment značajno doprinosi modernizaciji kurikuluma, razmjeni znanja i jačanju kompetitivnosti studenata na evropskom tržištu rada.

Studijski program Geografija – II ciklus predstavlja akademski zreo, održiv i kvalitetno uređen studijski program, usklađen s HEA BiH kriterijima, ESG standardima i savremenim evropskim praksama u visokom obrazovanju. Program osigurava visok nivo kvaliteta nastave, istraživanja i profesionalne pripreme studenata, što potvrđuje njegovu relevantnost, funkcionalnost i društvenu vrijednost.

2.2.2.2 Studijski programi su usklađeni sa naučnim i obrazovnim standardima i dostignućima određene naučne/umjetničke oblasti, zahtjevima srodnih naučnih oblasti u cilju sticanja multidisciplinarnih znanja, zahtjevima tržišta rada i međunarodnih reformskih procesa

Analiza studijskog programa Geografija – II ciklus pokazuje da je program usklađen sa savremenim naučnim i obrazovnim standardima, potrebama tržišta rada i međunarodnim reformskim procesima. Program se zasniva na jasnoj strukturi, akademskoj tradiciji i razvijenim mehanizmima kvaliteta, a njegova savremenost potvrđena je kroz kontinuirano inoviranje nastavnih sadržaja, uvođenje novih metodologija i aktivno praćenje trendova u geografiji i srodnim naučnim oblastima. Ovakav pristup svjedoči o zrelosti i strateškoj usmjerenosti Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli da razvija obrazovni model koji je multidisciplinarni, inkluzivan i usklađen sa evropskim obrazovnim prostorom.

Program je oblikovan i realizovan u skladu sa aktuelnim naučnim dostignućima i modernim pedagoškim pristupima, što se posebno ogleda u implementaciji GIS tehnologija, primjeni savremenih istraživačkih metoda i stalnom ažuriranju silabusa u skladu sa evropskim standardima. Među najznačajnijim indikatorima usklađenosti ističe se učešće nastavnog osoblja u Erasmus+ projektima, koji su omogućili modernizaciju nastavnih sadržaja i razvoj infrastrukture, poput formiranja savremene GIS laboratorije. Stabilan tim nastavnika i saradnika osigurava kontinuitet kvalitetne realizacije programa, dok jasno definisana politika upravljanja ljudskim resursima omogućava transparentan proces izbora, napredovanja i profesionalnog razvoja kadra.

Usklađenost programa sa zahtjevima tržišta rada potvrđuju analize zapošljivosti diplomiranih studenata, koje ukazuju na njihovu visoku integraciju u institucije javnog sektora, prostorno-planerske službe, ekološke agencije, hidrometeorološke zavode i istraživačke centre. Razvoj širokog spektra stručnih i metodoloških kompetencija omogućava magistrantima konkurentnost u oblastima GIS-a, planiranja, klimatskih studija, demografske analize i zaštite životne sredine. Posebna vrijednost studijskog programa ogleda se u razvoju devet usmjerenja, koja odgovaraju aktuelnim potrebama različitih sektora privrede i javnih službi, čime se stvara fleksibilan i tržišno relevantan model obrazovanja.

Odsjek za geografiju aktivno prati međunarodne reformske procese, a njihova primjena prepoznaje se kroz komparativne analize, usklađivanje sa kvalifikacijskim okvirima BiH i EHEA, mobilnost studenata i nastavnika te stalnu saradnju sa institucijama iz regiona i Evrope. Originalni rezultati tih procesa vidljivi su u moderniziranom kurikulumu, većem stepenu interdisciplinarnosti i povećanom obimu međunarodne saradnje, što studentima omogućava dostupnost savremenih znanja i razvoj kompetencija koje odgovaraju evropskim standardima. Studijski program Geografija – II ciklus predstavlja visoko kvalitetan i strateški oblikovan akademski okvir koji se dosljedno razvija u skladu sa savremenim naučnim tokovima,

potrebama tržišta rada i međunarodnim reformama. Program pruža studentima relevantna, savremena i međunarodno uporediva znanja, te ih osposobljava za rad u dinamičnom i multidisciplinarnom okruženju savremenog društva.

2.2.2.3 Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su jasno definirani i podudarni sa sadržajem studijskih programa i nivoom ciklusa studija i u skladu su sa strategijom ustanove. Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su uporedivi sa istim i/ili sličnim programima na visokoškolskim ustanovama u BiH i inostranstvu

Analiza studijskog programa Geografija – II ciklus potvrđuje da je program jasno definisan sa strateški usklađenim ciljevima studijskog programa i ishoda učenja. Program je oblikovan kao savremena akademska cjelina u kojoj su ciljevi, ishodi učenja i sadržaji predmeta koherentno povezani sa misijom i vizijom Univerziteta u Tuzli, te sa strateškim usmjerenjima Prirodno-matematičkog fakulteta. Ova usklađenost je vidljiva kroz pažljivo strukturirane module, transparentno definisane kompetencije i dosljedno provođenje Bolonjskih principa, što potvrđuje zrelost i stabilnost studijskog programa.

Ciljevi programa utemeljeni su na razvoju kritičkog promišljanja prostora, razumijevanja savremenih geografskih procesa i primjeni modernih metodologija u naučno-istraživačkom, planskom i nastavnom radu. Ishodi učenja odražavaju logičan razvoj od teorijskih osnova geografije prema specijaliziranim znanjima i praktičnim vještinama, uključujući primjenu GIS tehnologija, analizu prostornih fenomena, interdisciplinarno istraživanje i stručnu primjenu geografskog znanja. Time se studentima omogućava visok stepen profesionalne pripreme za tržište rada, naučno-istraživačke institucije, javnu upravu, obrazovne ustanove i međunarodne organizacije.

Uporedivost studijskog programa sa istim ili sličnim programima u Bosni i Hercegovini, regionu i Evropi potvrđena je sadržajnom i metodološkom usklađenošću sa programima etabliranih univerziteta. Ova kompatibilnost nije deklarativna, nego je rezultat aktivne saradnje nastavnog osoblja sa regionalnim i međunarodnim partnerima kroz mobilnosti, projekte, zajedničke obuke i kontinuirane akademske razmjene. Modernizacija kurikuluma proistekla iz Erasmus+ projekata, posebno GEOWEB i ECOBIAS, svjedoči o dugoročnoj posvećenosti Odsjeka evropskim obrazovnim standardima i razvoju infrastrukture, uključujući naprednu GIS laboratoriju i nove nastavne materijale.

Organizacija i upravljanje ljudskim potencijalima dodatno potvrđuju da je program kadrovski stabilan i održiv. Nastavni proces realizuje deset stalno zaposlenih članova akademskog osoblja, uz podršku stručnjaka iz prakse i vanjskih saradnika, pri čemu je opterećenje nastavnika usklađeno sa važećim standardima i normativima. Transparentan sistem napredovanja i profesionalnog razvoja, zasnovan na jasno definisanim pravilnicima i kriterijima, osigurava akademsku izvrsnost i dugoročnu kadrovsku održivost. Posebno treba istaknuti istraživački angažman nastavnika, njihovu produktivnost i uključenost u međunarodne projekte, što direktno doprinosi kvalitetu nastavnog procesa.

Resursi i infrastruktura kojima Odsjek za geografiju raspolaže u potpunosti su usklađeni sa propisanim standardima. Učionice, kabineti, moderna GIS laboratorija, biblioteka i dostupne naučne baze podataka čine okruženje koje omogućava punu realizaciju programa. Kontinuirano unapređenje fizičkih i digitalnih resursa, uključujući razvoj repozitorija i modernizaciju informatičke infrastrukture, dodatno podupire kvalitet studijskog procesa.

Sistem osiguranja kvaliteta funkcioniše kao integrirani mehanizam kontinuiranog unapređenja. Redovne evaluacije nastavnog procesa, studentske ankete, nadzor rada kroz vijeća odsjeka i naučno-nastavno vijeće, kao i upotreba platformi e-PIK i eUniversity, pokazuju da se povratne informacije aktivno koriste za unapređenje programa. Kultura kvaliteta jasno je razvijena i uključuje studente kao aktivne učesnike u procesu donošenja odluka.

Na osnovu sveobuhvatne evaluacije, može se zaključiti da studijski program Geografija – II ciklus predstavlja savremeno, funkcionalno i strateški usmjereno akademsko rješenje potpuno usklađeno sa domaćim i evropskim obrazovnim standardima. Jasno definisani ciljevi i ishodi učenja, visok nivo uporedivosti, snažna kadrovska i resursna podrška, te efikasan sistem osiguranja kvaliteta potvrđuju da program u akademskom i stručnom smislu predstavlja primjer dobre prakse u oblasti geografije i visokog obrazovanja.

2.2.2.4 Ishodi učenja su utvrđeni i navedeni na svakom nivou studijskog programa, te su povezani sa standardima kvalifikacija, Kvalifikacijskim okvirom u BiH i Okvirom kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja (FQ-EHEA)

Studijski program Geografija – II ciklus predstavlja cjelovito oblikovan, kvalitetno realiziran i jasno utemeljen akademski program koji počiva na Kvalifikacijskim okvirom u BiH i evropskim okvirom kvalifikacija (FQ-EHEA). Ishodi učenja razvijeni su sistemski i dosljedno, objavljeni za studijski program i svaki pojedinačni predmet, te precizno opisuju znanja, vještine i kompetencije koje student stiče po završetku studija. Ta jasna struktura omogućava potpunu transparentnost kurikuluma, ali i osigurava usklađenost sa svrhom drugog ciklusa studija, gdje naglasak leži na analitičkim, istraživačkim i stručnim kompetencijama. Očekivano opterećenje studenata određuje se putem ECTS sistema, kroz realističnu procjenu ukupnog angažmana, čime se program uklapa u savremene pedagoške principe evropskog prostora visokog obrazovanja.

U metodološkoj arhitekturi programa vidljiva je jasnoća i koherentnost između ciljeva, sadržaja i evaluacije, što potvrđuje da su ishodi učenja u potpunosti usklađeni s nacionalnim i međunarodnim standardima, te da odgovaraju onome što se od master nivoa u geografiji očekuje. Takva usklađenost potvrđena je i komparativnim analizama sa univerzitetima u zemlji, regionu i Evropi, što omogućava visoku uporedivost programa i nesmetanu mobilnost studenata i nastavnog osoblja. Program je stoga u potpunosti kompatibilan sa srodnim akreditovanim programima, a kvalifikacija magistra geografije jasno prepoznatljiva na regionalnom akademskom tržištu.

Ljudski potencijali predstavljaju jednu od najznačajnijih snaga studijskog programa. Akademski proces zasniva se na radu deset stalno zaposlenih nastavnika i saradnika, uz podršku vanjskih saradnika i stručnjaka iz prakse, što osigurava stabilnost i održivost nastavnog procesa. Realno opterećenje nastavnika, u prosjeku sedam do osam sati sedmično, u skladu je sa Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona, a transparentan sistem upravljanja ljudskim resursima omogućava jasne procedure izbora, napredovanja i profesionalnog usavršavanja. Posebno se ističe visok nivo istraživačke aktivnosti nastavnog kadra, uključujući učešće u međunarodnim projektima, uredničkim aktivnostima i domaćim i međunarodnim konferencijama, što direktno doprinosi kvaliteti i aktuelnosti nastavnih sadržaja. U pogledu resursa i infrastrukture, program raspolaže adekvatnim prostorom, opremom i bibliotekarskim fondom koji zadovoljavaju normativne standarde, uključujući savremenu GIS laboratoriju sa specijaliziranom opremom razvijenom kroz međunarodne projekte. Proces obnove resursa odvija se sistemski, na nivou Univerziteta, uz jasne procedure planiranja i nabavke. Biblioteka s obnovljenim stručnim osobljem, pristupom relevantnoj literaturi i elektronskim repozitorijima predstavlja važnu podršku akademskom radu studenata i nastavnika.

Kvalitet studijskog programa održava se i kroz dobro razvijen sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, koji obuhvata prikupljanje i analizu podataka o prolaznosti, opterećenju nastavnika, zadovoljstvu studenata i zapošljivosti diplomiranih studenata. Implementacija ovih podataka u proces unapređenja programa vidljiva je kroz redovne revizije, inoviranja kurikuluma i aktivnu

ulogu vijeća odsjeka, Naučno-nastavnog vijeća i Studentskog parlamenta. Ovakav pristup osigurava punu funkcionalnost i kredibilitet sistema kvaliteta.

Mobilnost studenata i nastavnog osoblja predstavlja značajan element međunarodne prepoznatljivosti programa. Kroz Erasmus+, CEEPUS, Mevlana i druge međunarodne mreže, realiziran je veliki broj mobilnosti, studijskih boravaka, stručnih usavršavanja i bilateralnih sporazuma. Rezultati projekata GEOWEB i ECOBIAS posebno potvrđuju da je program razvojno orijentiran i u potpunosti uključen u evropski obrazovni i istraživački prostor.

Sveobuhvatna analiza potvrđuje da su na studijskom programu Geografija – II ciklus ishodi učenja jasno razvijeni, objavljeni i mjerljivi. Kadrovski i materijalni resursi su dostatni i kvalitetno strukturirani, a sistem osiguranja kvaliteta i međunarodna saradnja dosljedno implementirani. Program predstavlja zrelu, stabilnu i savremenu akademsku cjelinu.

2.2.2.5 Nastavni plan i program sadrži minimalno: pregled obaveznih i izbornih predmeta, okvirni sadržaj nastavne materije za svaki od predmeta (podijeljeno prema broju sedmica/nastavnih jedinica u sklopu jednog semestra), opterećenje studenta po predmetu, bodovnu vrijednost svakog predmeta iskazanu u skladu sa ECTS-om, načine provjere i vrednovanja kontinuiranog sticanja znanja studenta, bodovnu ECTS vrijednost završnog rada na I i II ciklusa studija, ovisno o statusu ustanove, metode osiguranja kvaliteta, listu obavezne i dopunske literature za svaki pojedini predmet, obaveznu i specifičnu opremu za izvođenje programa/predmeta prema zahtjevima naučne/umjetničke oblasti

Analiza nastavnog plana i programa studijskog programa Geografija – II ciklus jasno potvrđuje da je riječ o kurikulumu koji je metodološki dosljedan, transparentan, međunarodno uporediv i u potpunosti usklađen sa savremenim standardima evropskog prostora visokog obrazovanja. Program je donesen u skladu sa Smjericama Senata Univerziteta u Tuzli od 20. 4. 2011. godine, Pravilima studiranja i Politikom osiguranja kvaliteta koja je javno dostupna na web stranici Univerziteta <https://untz.ba> te kroz dostupne informacije na web stranici Prirodno-matematičkog fakulteta <http://pmf.untz.ba>. Ovakva normativna i institucionalna utemeljenost osigurava potpunu transparentnost i jasno definisane procedure donošenja, inoviranja i nadzora nad realizacijom nastavnog procesa.

Struktura kurikuluma obuhvata sve obavezne elemente propisane kriterijem: pregled obaveznih i izbornih predmeta, precizno definisane sedmične nastavne jedinice, ECTS bodovne vrijednosti, procijenjeno opterećenje studenata, metode provjere znanja, kriterije ocjenjivanja, te listu obavezne i dopunske literature. Svi sadržaji dodatno su razrađeni i javno dostupni kroz univerzitetski repozitorij nastavnih planova i silabusa <https://repositori.untz.ba> čime se osigurava potpuna dostupnost akademskih informacija i transparentnost u odnosu prema studentima, nastavnicima i vanjskim akterima.

Primijenjene nastavne metode – uključujući interaktivna predavanja, terenski rad, GIS analitiku, studije slučaja, seminare i projektne zadatke – nedvosmisleno potvrđuju visok stepen usklađenosti sa sadržajem predmeta i savremenim geografskim pristupima. Digitalni alati, e-platforme, praktične GIS vježbe i multimedijalni pristupi podstiču studente na samostalno učenje, kritičko promišljanje i povećanu akademsku odgovornost. Metodologija poučavanja jasno demonstrira sposobnost programa da prati razvoj naučnih disciplina i približi studente savremenim profesionalnim standardima.

Sistem ECTS bodovanja primjenjuje se dosljedno i u skladu sa Statutom i Pravilima studiranja Univerziteta u Tuzli. Jedan ECTS bod odgovara 25–30 sati studentskog angažmana, što osigurava realnu procjenu opterećenja i jasnu strukturu praćenja studijskih obaveza. Završni magistarski rad vrijedan 20 ECTS potvrđuje metodološku usmjerenost programa na razvoj samostalnosti, istraživačkih kompetencija i akademske odgovornosti.

Program dodatno potvrđuje visok stepen kvalitete kroz stabilnu kadrovsku strukturu i adekvatne ljudske resurse. Deset stalno zaposlenih nastavnika i saradnika, uz angažman vanjskih stručnjaka, osigurava potpunu realizaciju kurikuluma, dok je opterećenje nastavnika u skladu sa Standardima i normativima Tuzlanskog kantona. Učešće nastavnika u međunarodnim projektima – uključujući GEOWEB (<http://geowebdl.pmf.untz.ba/geoweb/>) i ECOBIAS – doprinosi kontinuiranom inoviranju nastavnih sadržaja i međunarodnoj prepoznatljivosti programa.

Materijalno-tehnička opremljenost Fakulteta u potpunosti podržava realizaciju programa, naročito savremena GIS laboratorija sa 11 računara, obnovljena biblioteka sa više od 5200 stručnih naslova i saradnja sa Narodnom i univerzitetskom bibliotekom „Derviš Sušić“. Planirani razvoj kampusa i izgradnja nove zgrade Prirodno-matematičkog fakulteta dodatno potvrđuju stratešku usmjerenost Univerziteta ka unapređenju infrastrukturnih kapaciteta.

Upravljanje informacijama organizirano je kroz rad Odbora za upravljanje kvalitetom i digitalne platforme (e-University, e-PIK), što omogućava sistematično praćenje prolaznosti, evaluacije nastave, mobilnosti, istraživačkih aktivnosti i zapošljivosti studenata. Javni aspekt programa osiguran je kroz web stranice Univerziteta i Fakulteta, kao i aktivnu prisutnost na društvenim mrežama, čime se potvrđuje transparentnost i javna dostupnost svih podataka.

Mobilnost studenata i nastavnika posebno je razvijena kroz Erasmus+, CEEPUS, Mevlana i druge međunarodne programe. Ostvarene saradnje sa univerzitetima u Štokholmu, Beču, Tirani, Zagrebu, Mostaru i Novom Sadu potvrđuju da je program potpuno integrisan u evropski akademski prostor i da studentima osigurava međunarodne prilike učenja i profesionalnog razvoja.

Na temelju cjelokupne analize jasno je da Studijski program Geografija – II ciklus ima visoku akademsku zrelost, kadrovsku stabilnost, metodološku dosljednost i međunarodnu kompatibilnost. Program se u potpunosti može smatrati primjerom savremeno koncipiranog i održivog kurikuluma, potpuno usklađenog sa domaćim.

2.2.2.6 Visokoškolska ustanova osigurava:interdisciplinarnost/multidisciplinarnost plana i programa, internacionalizaciju nastavnog plana i programa, interakciju sa profesionalnom praksom, realizaciju praktične nastave i aktivno učešću studenata u naučnom/umjetničkom istraživanju u okviru studijskog programa

Analiza studijskog programa Geografija – II ciklus jasno potvrđuje da Univerzitet u Tuzli osigurava u potpunosti razvijen, funkcionalan i savremeno strukturiran sistem koji integriše interdisciplinarnost, internacionalizaciju, povezanost sa profesionalnom praksom i aktivno učešće studenata u naučno-istraživačkom radu. Program je oblikovan prema evropskim standardima i predstavlja kvalitetno uređen akademski okvir u kojem se teorijska znanja, savremene metode istraživanja i praktične profesionalne kompetencije povezuju u jedinstvenu cjelinu.

Interdisciplinarnost je snažno utemeljena u kurikulumu, kroz spoj geografskih, ekoloških, ekonomskih, klimatoloških, demografskih i kartografskih sadržaja, koji studentima pružaju širok i metodološki raznovrstan okvir za razumijevanje složenih prostornih procesa. Multidisciplinarni pristup prisutan je u svim segmentima učenja i istraživanja, čime studenti razvijaju sposobnost sagledavanja problema iz različitih naučnih perspektiva i stiču kompetencije primjenjive u brojnim profesionalnim oblastima. Ovakva konceptualna širina programa predstavlja jednu od njegovih najvećih vrijednosti i doprinosi savremenosti geografskog obrazovanja.

Internationalizacija je jasno vidljiva kroz kontinuiranu mobilnost studenata i nastavnog osoblja, saradnju sa brojnim evropskim univerzitetima i aktivno učešće u međunarodnim projektima. Programi poput Erasmus+ i druge međunarodne saradnje omogućili su realizaciju studijskih

posjeta, edukacija i razmjena iskustava, što potvrđuje da je program čvrsto integrisan u evropski akademski prostor. Učešće stranih predavača i međunarodnih eksperata dodatno obogaćuje nastavni proces i studentima omogućava pristup globalnim trendovima u geografiji i srodnim naukama.

Povezanost sa profesionalnom praksom predstavlja jedan od ključnih elemenata kvaliteta programa. Terenska nastava, rad u GIS laboratoriji, projekti iz oblasti prostornog planiranja, ekoloških analiza, hidrologije i monitoringa okoliša omogućuju studentima da teorijska znanja primijene u realnim profesionalnim situacijama. Sarađujući sa institucijama javne uprave, hidrometeorološkim zavodima, razvojnim agencijama, nevladinim organizacijama i stručnim centrima, program studentima otvara mogućnosti za sticanje praktičnog iskustva koje je direktno primjenjivo u njihovoj budućoj profesiji.

Studentima je omogućeno da kroz stručnu praksu, volontiranje, terenske projekte i uključivanje u naučno-istraživačke aktivnosti razvijaju praktične i istraživačke vještine. Njihovo učešće u projektima iz oblasti biodiverziteta, GIS modeliranja i zaštite okoliša rezultira konkretnim istraživačkim ishodima, uključujući publikacije, stručne izvještaje, foto-monografije i druge akademske rezultate. Ovakav nivo uključenosti studenata u istraživanje predstavlja važan indikator visokog kvaliteta programa i njegove usklađenosti s evropskim standardima.

Kvalitet nastavnog kadra, koji čini jezgro od deset stalno zaposlenih nastavnika i saradnika uz podršku stručnjaka iz prakse, obezbjeđuje stabilnost i pouzdanost izvođenja nastavnog procesa. Nastavnici su aktivni u međunarodnim projektima, naučnim publikacijama i stručnim inicijativama, što se direktno reflektuje u kvalitetu i aktuelnosti nastavnih sadržaja. Resursi, uključujući savremenu GIS laboratoriju, biblioteku, čitaonicu i adekvatne kabinetske prostore, omogućavaju punu realizaciju nastavnog i istraživačkog procesa. Studijski program Geografija – II ciklus ostvaruje interdisciplinarnost, internacionalizaciju, povezanost sa praksom i učešće studenata u istraživanjima. Ovi elementi čine program savremenim, međunarodno kompatibilnim i profesionalno relevantnim. Program predstavlja primjer visokog akademskog standarda i značajan doprinos razvoju geografskih nauka i obrazovanja u Bosni i Hercegovini i širem evropskom prostoru.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

2. Kreiranje i usvajanje studijskih programa		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa koji uključuju studente i sve zainteresirane strane.				X	ZI
2.	Studijski programi su usklađeni sa naučnim i obrazovnim standardima i dostignućima određene naučne/umjetničke oblasti, zahtjevima srodnih naučnih oblasti u cilju sticanja multidisciplinarnih znanja, zahtjevima tržišta rada i međunarodnih reformskih procesa.			X		
3.	Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su jasno definirani i podudarni sa sadržajem studijskih programa i nivoom ciklusa studija i u skladu su sa strategijom ustanove. Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su uporedivi sa istim i/ili sličnim programima na visokoškolskim ustanovama u BiH i inostranstvu.			X		

4.	Ishodi učenja su utvrđeni i navedeni na svakom nivou studijskog programa, te su povezani sa standardima kvalifikacija, Kvalifikacijskim okvirom u BiH i Okvirom kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja (FQ-EHEA).			X		
5.	Nastavni plan i program sadrži minimalno: pregled obaveznih i izbornih predmeta, okvirni sadržaj nastavne materije za svaki od predmeta (podijeljeno prema broju sedmica/nastavnih jedinica u sklopu jednog semestra), opterećenje studenta po predmetu, bodovnu vrijednost svakog predmeta iskazanu u skladu sa ECTS-om, načine provjere i vrednovanja kontinuiranog sticanja znanja studenta, bodovnu ECTS vrijednost završnog rada na I i II ciklusa studija, ovisno o statusu ustanove, metode osiguranja kvaliteta, listu obavezne i dopunske literature za svaki pojedini predmet, obaveznu i specifičnu opremu za izvođenje programa/predmeta prema zahtjevima naučne/umjetničke oblasti.			X		
6.	Visokoškolska ustanova osigurava interdisciplinarnost/multidisciplinarnost plana i programa, internacionalizaciju nastavnog plana i programa, interakciju sa profesionalnom praksom, realizaciju praktične nastave i aktivno učešću studenata u naučnom/umjetničkom istraživanju u okviru studijskog programa.				X	

Legenda:

NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke:

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu sveobuhvatne analize dostavljene dokumentacije i u skladu sa zahtjevima kriterija, predlažu se sljedeće preporuke za dalji razvoj sistema kvaliteta:

- Ojačati vidljivost politike kvaliteta na programskom nivou. Preporučuje se kreiranje posebno izdvojene podstranice za politiku osiguranja kvaliteta na web stranicama Univerziteta i Fakulteta, s jasno istaknutim dokumentima, procedurama i ažuriranim verzijama akata relevantnih za II ciklus studija.
- Unaprijediti dokumentovanje implementacije politike kvaliteta. Potrebno je sistematičnije prikazati dokaze o provođenju politike kvaliteta, uključujući zapisnike, planove unapređenja, izvještaje radnih tijela i dokumente koji potvrđuju operativnu primjenu politika na nivou studijskog programa.
- Formalizirati povratne informacije eksternih aktera. Preporučuje se uvođenje standardiziranih instrumenata (anketa, evaluacijskih obrazaca, zapisnika konsultacija) za prikupljanje povratnih informacija od privrednih organizacija, institucija, alumnista i međunarodnih partnera, kako bi se osiguralo njihovo sistematično uključivanje u unapređenje kurikuluma.
- Jačati mehanizme kontinuirane komunikacije sa studentima. Predlaže se proširiti postojeće kanale studentskog učešća u osiguranju kvaliteta kroz tematske fokus-grupe, radionice i javne diskusije o programskim inovacijama, čime se dodatno osigurava razvijenost kulture kvaliteta.

- Unaprijediti sistemsko praćenje zapošljivosti diplomiranih studenata. Preporučuje se uvođenje sveobuhvatnijih analiza tržišta rada, implementacija periodičnih izvještaja o zapošljivosti i uspostavljanje baze podataka alumnista kako bi se njihova iskustva koristila kao strateški input za inoviranje programa.
- Nastaviti jačanje međunarodne vidljivosti sistema kvaliteta. Preporučuje se razvijati dodatne oblike međunarodne saradnje u oblasti osiguranja kvaliteta (peer learning aktivnosti, saradnja s QA tijelima, zajedničke radionice), čime se osnažuje međunarodna integracija i potvrđuje evropska dimenzija kvaliteta studijskog programa.

2.2.3. UČENJE, PODUČAVANJE I VREDNOVANJE USMJERENI NA STUDENTA

2.2.3.1 Akademske osoblje koje izvodi nastavu je prethodno pripremljeno i motivirano za tu aktivnost, te u pripremi za tu aktivnost uzima u obzir rezultate anketa evaluacije kvaliteta učenja i poučavanja od strane studenata

Motivacija nastavnog osoblja na Univerzitetu i fakultetu nije formalno regulisana, već se u najvećoj mjeri oslanja na ličnu inicijativu i spremnost nastavnika da se kontinuirano usavršavaju i stiču nove vještine. Takav pristup doprinosi unapređenju nastavnog procesa i jačanju saradnje s drugim institucijama.

Na Prirodno-matematičkom fakultetu važan izvor povratnih informacija predstavljaju rezultati anonimnih studentskih anketa, koje se provode dva puta tokom akademske godine. [Provođenje ankete uređeno je Pravilnikom o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave](#), kao i njegovim [izmjenama i dopunama](#) iz 2021. godine, koje je usvojio Senat Univerziteta u Tuzli. Planirana je izrada novog Pravilnika o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave u akademskoj 2025/2026. godini, koji će striktno definisati da se anketiraju studenti svih ciklusa studija.

Nastavnom osoblju angažovanom na drugom ciklusu studija Geografija, dostavljaju se rezultati ankete po predmetima koje izvode, a nastavnici nakon razmatranja rezultata studentske ankete, prilagođavaju način poučavanja i ispitivanja, kako bi studenti bili motiviraniji i lakše usvajali znanja i vještine na nastavnom predmetu. Anketa sadrži rubriku u kojoj studenti mogu napisati svoje komentare (pozitivne i negativne) i prijedloge, kako poboljšati realizaciju nastavnog predmeta, a samim tim i studijskog programa, jer se dati prijedlozi uzimaju u obzir prilikom inoviranja silabusa nastavnih predmeta.

2.2.3.2 Akademske osoblje motivira i uključuje studente na preuzimanje aktivne uloge u istraživačkom, naučno-istraživačkom i nastavno-obrazovnom procesu uz odgovarajuće usmjeravanje, konsultacije i podršku

Iako ne postoji formalno propisana procedura za uključivanje studenata u istraživačke, naučno-istraživačke i nastavno-obrazovne procese, nastavnici takvo uključivanje aktivno podstiču, primjenjujući metode prilagođene sadržaju predmeta, s ciljem razvijanja samostalnosti studenata, kritičkog mišljenja i odgovornosti za usvajanje nastavnih sadržaja. Te metode obuhvataju pisanje kratkih osvrti i seminarskih radova, izradu multimedijalnih prezentacija, samostalno rješavanje praktičnih zadataka, kao i učestvovanje u diskusijama i drugim oblicima interaktivne nastave.

Studenti studijskog programa Geografija II ciklus učestvovali su i u nekoliko projekata od kojih je potrebno izdvojiti: "Root of the future" - Stećci-korijeni naše budućnosti (realiziran u saradnji sa CISP-om) i Specijalizirana edukacija za osiguranje kvaliteta u oblasti posmatranja ptica

(NERDA u okviru Interreg IPA CBC, sufinasiran je sredstvima EFRR i IPA II fondova Evropske unije). Pored navedenoga studenti su učestvovali u izradi fotomonografije „Planina Konjuh kao potencijal održivog razvoja turizma Tuzlanskog kantona“ podržanog od strane CISP-a, a u okviru projekta BIOSVI (Biodiverzitet za lokalni razvoj).

Metode podučavanja usmjerene su prema razvoju samostalnog učenja, preuzimanju aktivne uloge u nastavnom procesu i primjeni stečenog znanja kroz praktične zadatke, prezentacije, debate i druge oblike rada. Studenti završavaju drugi ciklus studija polaganjem svih ispita, te imaju obavezu polaganja završnog rada.

Nastavnici i saradnici insistiraju na aktivnom uključivanju studenata u kontakt nastavu, kroz diskusije i druge metode interaktivne nastave. U svim fazama akademskog rada, studentima su na raspolaganju sedmične konsultacije u trajanju od pet sati, koje se održavaju u kabinetima nastavnika i asistenata. Cilj konsultacija je pružanje kontinuirane podrške u savladavanju gradiva i izgradnji istraživačkih i akademskih vještina. U razgovoru sa studentima, potvrđeno je da oni mogu prisustvovati konsultacijama i izvan formalnog predviđenog termina, što pokazuje na spremnost, fleksibilnost i posvećenost predmetnih nastavnika, kako bi studentima pružili dodatnu podršku i pomoć u učenju.

Komisija je potvrdila da su termini konsultacija jasno definisani i javno objavljeni na vratima kabineta i na web stranici Fakulteta. Studentima je omogućena i komunikacija putem institucionalnih e-mail adresa i platforme eUniversity, što dodatno olakšava pristup podršci nastavnog osoblja. Studenti izražavaju zadovoljstvo dostupnošću i kvalitetom komunikacije sa nastavnicima.

Senat Univerziteta u Tuzli, donio je [Pravilnik o osiguranju kvaliteta Univerziteta u Tuzli](#), kao i izmjene [Pravilnika o osiguranju kvaliteta Univerziteta u Tuzli](#).

2.2.3.3 Studenti se ocjenjuju kroz javno dostupne procedure za pravedno, transparentno i dosljedno ocjenjivanje, kao i kroz različite oblike provjere znanja i vještina u skladu sa specifičnostima i postavljenim ciljevima studijskog programa

Studenti se ocjenjuju prema jasno definisanim, javno dostupnim i transparentnim procedurama, u skladu sa [Statutom Univerziteta u Tuzli](#) (član 209. i 210.) i Pravilima o polaganju ispita i ocjenjivanju studenata na Univerzitetu u Tuzli. Ocjenjivanje obuhvata predispitne obaveze i završni ispit, a svi elementi vrednuju se bodovima, u skladu sa [Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog Kantona](#).

Provjera znanja odvija se prema [silabusima](#) svakog predmeta, koji propisuju kriterije i metode ocjenjivanja i dostupni su studentima online. Tokom semestra provode se kontinuirane provjere (pismene, usmene ili praktične), dok se završni i popravni ispiti organizuju u utvrđenim ispitnim rokovima.

Raspored ispita, lokacije i nadležni nastavnici objavljuju se na oglasnim pločama, web stranici Fakulteta i platformi eUniversity, gdje se objavljuju i rezultati u rokovima propisanim [Pravilima o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata](#). Studenti imaju pravo pristupiti svim oblicima provjere znanja, a konačna ocjena formira se na osnovu ukupnog broja ostvarenih bodova.

2.2.3.4 Procedure ocjenjivanja regulišu: organizaciju testova i ispita, kriterije i metode ocjenjivanja od strane ispitivača i komisije, transparentnost ocjenjivanja i mogućnost žalbi studenata na ocjenjivanje

Postupci provjere znanja, ocjenjivanja, održavanja završnog ispita i polaganja ispita pred Komisijom uređeni su [Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog Kantona](#), kao i odgovarajućim [Pravilima o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata](#). Predispitne obaveze, završni ispit i sistem bodovanja detaljno su definisani u syllabusu predmeta. Student ima pravo uvida u sve pismene provjere znanja sa ispita, u za to predviđenim terminima, kao i

pravo prigovora na rezultate predispitne aktivnosti i rezultate završnih i popravnih ispita, na način i po postupku utvrđenom [Pravilima o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata](#).

Menadžment fakulteta prati implementaciju procedura vezanih za polaganje ispita i ocjenjivanje, putem studentskih anketa o kvaliteti studijskog programa, analize prolaznosti, broja ispisanih studenata i njihovih evaluacija prilikom ispisa, kao i ukupnog broja žalbi. Povećan broj prigovora studenata na postupke polaganja i ocjenjivanja zahtijeva identifikaciju problema u izvođenju nastave i ispitivanju, prilagođavanje nastavnih metoda te organiziranje dodatnih konsultacija kako bi se unaprijedilo usvajanje znanja i povećala uspješnost studenata na ispitima.

Na temelju rezultata provedene ankete menadžment fakulteta (dekan, prodekani za nastavu i studentska pitanja, te voditelji odsjeka) poduzima odgovarajuće mjere za unapređenje kvaliteta nastave i po potrebi korektivne mjere. Žalbe studenata rješava Prodekan za nastavu i studentska pitanja u suradnji sa Studentskom službom. Tokom razgovora sa studentima I i II ciklusa, članovi Komisije su dobili potvrdu da se provode definirane procedure ocjenjivanja, organizacije testova i ispita, kriterije i metode ocjenjivanja, transparentnost ocjenjivanja i mogućnost žalbi studenata na ocjenjivanje. U SEI i priložima navodi se da na studijskom programu II ciklusa studija Geografija u zadnjih pet godina nije bilo žalbi studenata.

2.2.3.5 Visokoškolska ustanova ima proceduru koja definira postupak izrade, strukturu i vrednovanje završnog rada studenata određenog ciklusa studija, kao i prava obaveze studenta i mentora i uslove za mentorstvo

Student ostvaruje odgovarajući broj ECTS kredita kroz izradu završnog rada na svakom usmjerenju, što je predviđeno nastavnim planom.

Studenti studijskog programa Geografija na drugom ciklusu studija, imaju obavezu pisanja završnog rada. Temu završnog (magistarskog) rada može predložiti nastavnik ili student u dogovoru sa nastavnikom koji u pravilu učestvuje u realizaciji nastave na drugom ciklusu studija, a koji je potencijalni mentor magistarskog rada.

Obrazložen prijedlog prijave teme dostavlja se Naučno-nastavnom vijeću, putem Odbora za magistarski rad. Prijedlog potpisuju student i nastavnik.

Ako student nije u mogućnosti obezbijediti nastavnika za pripremu prijave teme, NNV fakulteta će na zahtjev studenta, po prijedlogu Odbora, imenovati istog. Student može jednom promijeniti temu završnog (magistarskog) rada, s tim da na taj način ne može produžiti status studenta. Završni (magistarski) rad student izrađuje samostalno.

Studijski programi II ciklusa definišu način na koji se ECTS bodovi mogu ostvarivati sa ciljem sticanja 60 ECTS bodova potrebnih za završetak drugog ciklusa studija, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona i Statutom Univerziteta u Tuzli. Studij se organizuje kroz dva semestra, koji se vrednuju sa po 30 ECTS.

Da bi student okončao studij, potrebno je da ostvari ukupno 60 ECTS bodova. Student ECTS bodove može ostvariti iz:

- završnog rada,
- obaveznih predmeta,
- izbornih predmeta.

Student ostvaruje ECTS bodove dobijanjem prolazne ocjene iz predmeta u skladu sa Statutom i opštim aktima Univerziteta. Završni rad je obavezan. Završni rad je samostalna stručna obrada utvrđene teme, kojim student dokazuje sposobnost korištenja teorijskog i praktičnog znanja stečenog tokom studija. Završni rad se piše i brani na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine. Postupak prijave teme i izrade završnog rada bliže je određen važećim [Pravilnikom o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli](#), kao i njegovim [izmjenama](#).

2.2.3.6 Predstavnici studenata su uključeni u rad tijela visokoškolske ustanove čija je nadležnost upravljanje i donošenje određenih odluka o studijskim programima

Prema [Statutom Univerziteta u Tuzli](#) i Statutu Studentskog parlamenta Univerziteta u Tuzli, studenti su uključeni u rad ključnih tijela: Vijeća studijskog odsjeka Geografija (po jedan predstavnik sa svakog ciklusa), Naučno-nastavnog vijeća Prirodno-matematičkog fakulteta (četiri predstavnika) i Senata Univerziteta, koja odlučuju o studijskim programima i realizaciji nastave. Student je i član Odbora za upravljanje kvalitetom, imenovanog prema članu 116. Statuta Univerziteta, koji jednom godišnje izvještava Senat o kvaliteti. Studenti učestvuju i u izradi samoevaluacijskog izvještaja.

Član 122. Statuta Univerziteta definiše nadležnosti Naučno-nastavnog vijeća, uključujući analizu prolaznosti studenata, ocjenjivanje kvaliteta nastave i predlaganje mjera za unapređenje. Učešćem u Vijeću odsjeka i Naučno-nastavnom vijeću, studenti su direktno uključeni u praćenje i unapređenje kvaliteta nastave.

Prema Statutu Studentskog parlamenta, svi studenti Univerziteta su njegovi članovi, a Parlament bira predstavnike studenata u Upravnom odboru, Senatu i drugim organima. Njegove nadležnosti uključuju razmatranje pitanja kvaliteta nastave, reforme studijskih programa, analizu efikasnosti studiranja i učešće u evaluaciji Univerziteta. Na nivou organizacionih jedinica djeluju Studentska vijeća, koja rade u skladu s općim aktima Univerziteta i Statutom Studentskog parlamenta.

2.2.3.7 Visokoškolska ustanova ima uspostavljen mehanizam i procedure za podršku studentima za savjetovanje o budućem razvoju karijere

Studenti se u vezi sa planiranjem svoje buduće karijere mogu obratiti nastavnicima na Prirodno-matematičkom fakultetu. Takva komunikacija ne služi samo rješavanju obaveza iz nastavnog plana i programa, već ima za cilj i pružanje smjernica koje studentima mogu pomoći u daljem akademskom i profesionalnom razvoju. Za ovaj vid savjetovanja ne postoje posebno definisane procedure. Svi nastavnici su tokom sedmice obavezni obaviti minimalno pet sati konsultacija sa studentima. Tokom anketiranja ocjenjuje se dostupnost nastavnika i saradnika. Fakultet blisko saraduje sa Studentskim parlamentom i aktivno podržava njihov rad. Zajedno učestvuju u različitim projektima usmjerenim na poboljšanje uslova studiranja, rješavanje problema i podizanje kvaliteta obrazovnog procesa.

Na II ciklusu je značajan i mentorski rad, posebno iz razloga što je na završni magistarski rad alociran veliki broj ECTS-a.

Tokom razgovora sa studentima potvrđeno je da su informisani o mogućnostima međunarodne razmjene i horizontalne mobilnosti, putem web stranice Fakulteta i platforme eUniversity. Također, savjete o razvoju karijere studenti mogu dobiti i kroz direktan kontakt sa alumnistima.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

3. Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Akademsko osoblje koje izvodi nastavu je prethodno pripremljeno i motivirano za tu aktivnost, te u pripremi za tu aktivnost uzima u obzir rezultate anketa evaluacije kvaliteta učenja i poučavanja od strane studenata.			X		

2.	Akademsko osoblje motivira i uključuje studente na preuzimanje aktivne uloge u istraživačkom, naučno-istraživačkom i nastavno-obrazovnom procesu uz odgovarajuće usmjeravanje, konsultacije i podršku.				X	PI
3.	Studenti se ocjenjuju kroz javno dostupne procedure za pravedno, transparentno i dosljedno ocjenjivanje, kao i kroz različite oblike provjere znanja i vještina u skladu sa specifičnostima i postavljenim ciljevima studijskog programa.				X	
4.	Procedure ocjenjivanja regulišu: organizaciju testova i ispita, kriterije i metode ocjenjivanja od strane ispitivača i komisije, transparentnost ocjenjivanja i mogućnost žalbi studenata na ocjenjivanje.				X	
5.	Visokoškolska ustanova ima proceduru koja definira postupak izrade, strukturu i vrednovanje završnog rada studenata određenog ciklusa studija, kao i prava obaveze studenta i mentora i uslove za mentorstvo.				X	
6.	Predstavnici studenata su uključeni u rad tijela visokoškolske ustanove čija je nadležnost upravljanje i donošenje određenih odluka o studijskim programima.				X	
7.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljen mehanizam i procedure za podršku studentima za savjetovanje o budućem razvoju karijere.			X		

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu izvršenog uvida u učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereno na studente studijskog programa drugog ciklusa Geografije, dostavljenu dokumentaciju, samoevaluacijski izvještaj, informacije objavljene na zvaničnim web-stranicama, te kroz razgovore sa nastavnicima, studentima, alumnijima, upravom Fakulteta i vanjskim akterima, Komisija daje sljedeće preporuke za unapređenje ovog kriterija:

- Preporučuje se Prirodno-matematičkom fakultetu interno i na nivou Univerziteta regulirati Pravnim aktima motiviranje i nagrađivanje nastavnog osoblja, u skladu sa nastavnim i naučno-istraživačkim rezultatima.
- Periodično vršiti reviziju efikasnosti korištenja laboratorijske opreme, te sačinjavati planove investiranja u resurse u cilju unapređenja efikasnosti rada.
- Obezbijediti redovno provođenje anketiranja za studente.
- Osnaživati kontakte sa alumnistima u cilju kvalitetnije uloge u inoviranju studijskih programa, kao i u kontaktu sa studentima u smjeru savjetovanja o budućem razvoju njihovih karijera.
- Podsticati i motivisati studente za učešće u mobilnostima.

2.2.4 UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE I CERTIFICIRANJE

2.2.4.1 Upis studenata na studijski program bilo kojeg ciklusa vrši se na osnovu zakonskih odrednica, jasnih i transparentnih kriterija koji uključuju provjere znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata i uspjeh u prethodnom školovanju, a u skladu sa analiziranim društvenim potrebama i obezbijedenim resursima za izvođenje programa. Konkurs za upis se javno objavljuje na web stranici ustanove i u medijima

Upis studenata na II ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli regulisan je [Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona](#), [Statutom Univerziteta u Tuzli](#), [Pravilima studiranja na drugom ciklusu na Univerzitetu u Tuzli](#) i [Pravilima i procedurama za prijem i upis studenta u prvu godinu prvog i integriranog prvog i drugog ciklusa studija na Univerzitetu u Tuzli](#). U navedenim pravilnicima jasno su definisana pravila i procedure za prijem i upis studenata na drugi ciklus studija. Pravo učešća, bodovanje i rangiranje kandidata definisani su, takodje, Pravilima i procedurama za prijem i upis u drugi ciklus studija kao i [Konkursom za upis studenata u prvu godinu prvog i integriranog prvog i drugog ciklusa studija na fakultete/akademiju Univerziteta u Tuzli](#). Konkurs za upis studenata na drugi ciklus studija Geografije, kao i za ostale studijske programe Univerziteta u Tuzli, objavljuje se javno na web stranici Univerziteta u Tuzli (<https://untz.ba/>) kao i u dnevnoj štampi. Privremene i konačne rang liste objavljuju se na oglasnim pločama fakulteta, odnosno za drugi ciklus studija Geografija na web stranici PMF - <http://pmf.untz.ba/>. Kandidati nezadovoljni rezultatima imaju pravo na pismeni prigovor i uvid u rad koju podnose u zakonski propisanom roku.

Prijedlog upisne politike, odnosno broj studenata koji se prima na drugi ciklus studija Geografije utvrđuje se na Vijeću studijskog odsjeka za geografiju, i šalje se na usvajanje na Naučno-nastavnom vijeću Prirodno-matematičkog fakulteta. Usvojeni prijedlog Naučno-nastavno vijeće dostavlja Senatu Univerziteta u Tuzli na usvajanje. Nakon usvajanja odluke o broju studenata Senat odluku upućuje u dalju proceduru, odnosno osnivaču na odobrenje usvojenih kvota. Kada je reč o upisu studenata na drugi ciklus studija Geografije u obzir se uzima analiza tržišnih potreba i raspoloživih resursa. Kako navode u samoevaluaciji, upisna politika uzima u obzir nekoliko faktora: broj svršenih studenata prijavljenih na evidenciji Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona i broj prijavljenih studenata za upis u odnosu na broj raspoloživih mjesta u prethodnoj akademskoj godini, ljudski i prostorni resursi potrebni za realizaciju studijskog programa. Prirodno-matematički fakultet u Tuzli prilikom pokretanja novih studijskih programa organizuje javne rasprave.

U SEI u okviru Priloga 6. vidljiv je interes za drugi ciklus Geografija, pa je u akademskoj 2019/2020. godini bilo upisano troje, u akademskoj 2021/2022 petoro, dok u ostalim godinama koje su obuhvaćene analizom nije bilo upisa.

Statutom Univerziteta u Tuzli kao i Pravilima studiranja na drugom ciklusu na Univerzitetu u Tuzli definiše se način napredovanja studenata, upis u naredni semestar, obnova studijske godine, način ispitivanja i ostali relevantni podaci. Takođe, prilikom upisa i napredovanja u studiju Univerzitet u Tuzli osigurava jednake uslove za sticanje znanja i kompetencija za cjelokupnu studentsku populaciju (studenti s posebnim potrebama, strani studenti) bez obzira na njihovu nacionalnu, etničku, rasnu, spolnu pripadnost, a u skladu sa članom 6. Statuta Univerziteta u Tuzli. Prema članu 206. Statuta Univerziteta, studentu koji ima status studenta sa posebnim potrebama, može se odobriti savladavanje studijskog programa, podučavanje i provjera znanja pod posebnim uslovima, koje utvrđuje Senat Univerziteta, na prijedlog [Centra za podršku studentima sa posebnim potrebama](#).

Visokoškolska ustanova, PMF u Tuzli, kontinuirano prikuplja podatke i analizira uspjeh studenata na drugom ciklusu studija. Analiza prolaznosti studenata data je u Prilogu 9. SEI Geografija II ciklus. Na drugom ciklusu studija Geografije kontinuirano se vrši prikupljanje podataka o uspješnosti studenata na ispitima, te se analiza prolaznosti vrši nakon svakog ispitnog roka sačinjavanjem izvještaja o prolaznosti studenata na ispitima za svaki predmet

pojedinačno, kao i zbirnog izvještaja za cijeli studijski program. Izvještaj o analizi prolaznosti razmatra Vijeće studijskog odsjeka za geografiju i predlaže mjere za poboljšanje prolaznosti. Prema članu 52 Statuta univerziteta u Tuzli, Senat evaluira rezultate prolaznosti studenata po okončanju zimskog semestra i akademske godine, te utvrđuje mjere za unapređenje stanja u naučno – nastavnom procesu u cjelini i u pojedinim segmentima.

Akademsko napredovanje studenata se osigurava podrškom nastavnika i saradnika u vremenu predviđenom za konsultacije. Nastavnici i saradnici su dužni pružiti pomoć studentima putem konsultacija (Statut univerziteta u Tuzli, član 213) u trajanju od 5 sati i davati im podršku pri izvršavanju samostalnih zadataka i pripremati ih za savladavanje sadržaja i provjera znanja, a samim time i pratiti napredak studenata. Konsultacije za svakog nastavnika su istaknute na vratima kabineta i dostupne na web stranici Fakulteta <http://pmf.untz.ba/>. Pored kabinetskih konsultacija predviđenih propisima, svi nastavnici i saradnici su dostupni za pružanje podrške studentima i putem elektronske pošte.

2.2.4.2 Procedure za priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studija i prethodnog učenja, a što podrazumijeva i priznavanje neformalnog i informalnog učenja su uspostavljene. Procedure za priznavanje su u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju

Akademsko priznavanje vrši se isključivo u svrhu nastavka školovanja na Univerzitetu u Tuzli. [Pravilnikom o načinu i postupku priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija na Univerzitetu u Tuzli](#) (29. 5. 2020) uređuje se način, kriteriji i postupak priznavanja visokoškolskih kvalifikacija, stečenih u inostranstvu, u svrhu nastavka obrazovanja na Univerzitetu u Tuzli.

Priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja vrši se u skladu sa Lisabonskom konvencijom i njenim pratećim dokumentima, uz prethodno pribavljanje informacija od Centra za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja o stranim visokoškolskim ustanovama i programima na kojima je stečena diploma. Inostrani studenti koje žele da nastave studiranje na PMF u Tuzli na drugom ciklusu Geografije, podliježu navedenom pravilniku.

Takođe, Univerzitet u Tuzli [Pravilnikom o uslovima i postupku ekvivalencije ranije stečenih akademskih titula, odnosno naučnih i stručnih zvanja sa novim zvanjima koja se stiču na Univerzitetu u Tuzli](#), omogućava izjednačavanje i usklađivanje kvalifikacija stečenih prije prelaska na Bolonjski sistem visokog obrazovanja.

Dalje, [Pravila studiranja na drugom ciklusu](#) preciziraju uslove promjenu studijskog programa i priznavanje ranije položenih ispita. Prema Članu 21 položeni ispiti na prethodno upisanom studijskom programu priznaju se ako predmeti iz kojih su ispiti položeni, po svom sadržaju i obimu odgovaraju nastavnom predmetu drugog studijskog programa od najmanje 80%. Priznavanjem ispita priznaje se i ocjena kojom je student ocijenjen, te broj bodova u skladu sa nastavnim planom studijskog programa. Studentima drugog ciklusa Geografije, ukoliko učestvuju u međunarodnoj mobilnosti i polože ispite u toku razmjene, priznavanje ispita se vrši prema odredbama [Pravilnika o međunarodnoj mobilnosti](#).

2.2.4.3 Diplomiranim studentima se dodjeljuje dokument koji pojašnjava stečenu kvalifikaciju, uključujući ostvarene ishode učenja, te kontekst, razinu, sadržaj i status studija koji su pohađali i uspješno završili

Studentu koji je uspješno izvršio sve obaveze utvrđene studijskim programom, Univerzitet u Tuzli izdaje diplomu. Svečana promocija diplomanata Univerziteta u Tuzli organizuje se dva puta godišnje, u junu i decembru. Postupak izdavanja uvjerenja o diplomiranju, diplome i dodatka diplomi je jasno definisan i dosljedno se primjenjuje, u skladu sa Statutom Univerziteta u Tuzli i Pravilima studiranja na II ciklusu studija. Uz diplomu, izdaje se i dodatak diplomi koji je javna isprava. [Obrazac Dodatka diplomi](#) dostupan je na web stranici Univerziteta. [Pravilnik o formi i grafičkim standardima diplome i dodatka diplomi o završenim ciklusima studija](#) definira formu diplome i grafičke standarde za izradu diplome i dodatka diplomi.

Na zahtjev studenta izdaju se i druge isprave o studiju kojima se potvrđuje status studenta kao i drugi podaci o kojima se vodi službena evidencija (uvjerenje o diplomiranju, uvjerenje o položenim ispitima, uvjerenje o uspjehu u toku studija i sl.) a za izdavanje ovih isprava zadužena je Studentska služba Prirodno-matematičkog fakulteta. U posmatranom periodu na drugom ciklusu Geografije izdato je ukupno 10 diploma, što je vidljivo u Prilogu 14. Samoevaluacionog izvještaja.

Student po završetku II ciklusa stiče pravo nastavka školovanja na III ciklusu studijskog programa Geografija na Odsjeku za geografiju kao i drugim srodnim programima III ciklusa, kako u zemlji tako i u inostranstvu, na univerzitetima koji su program prilagodili ECTS bodovanju.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

4. Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Upis studenata na studijski program bilo kojeg ciklusa vrši se na osnovu zakonskih odrednica, jasnih i transparentnih kriterija koji uključuju provjere znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata i uspjeh u prethodnom školovanju, a u skladu sa analiziranim društvenim potrebama i obezbijeđenim resursima za izvođenje programa. Konkurs za upis se javno objavljuje na web stranici ustanove i u medijima				X	PI
2.	Procedure za priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studija i prethodnog učenja, a što podrazumijeva i priznavanje neformalnog i informalnog učenja su uspostavljene. Procedure za priznavanje su u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju			X		
3.	Diplomiranim studentima se dodjeljuje dokument koji pojašnjava stečenu kvalifikaciju, uključujući ostvarene ishode učenja, te kontekst, razinu, sadržaj i status studija koji su pohađali i uspješno završili				X	

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu detaljne analize dokumentacije, uvida u Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa Geografija – drugi ciklus, pregleda dostupnih web sadržaja, te uzimajući u obzir ocjene Komisije formulišu se sljedeće preporuke za daljnje unapređenje kriterija:

- U budućnosti je potrebno da Prirodno-matematički fakultet jasno definiše pravila priznavanja neformalnog i informalnog učenja

2.2.5 LJUDSKI POTENCIJALI

2.2.5.1 Broj i kompetentnog akademskog (nastavnici i saradnici) i neakademskog osoblja za kvalitetnu realizaciju studijskog programa je u skladu sa odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje

[Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona](#) utvrđeni su uslovi za rad visokoškolskih ustanovu u Tuzlanskom kantonu, a tiču se kadrovskih, prostornih i materijalno tehničkih uslova za obavljanje nastavnog, naučno-istraživačkog i umjetničkog rada. Članovi 16. do 27. Standarda i normativa propisuju potreban broj akademskog, administrativnog i tehničkog osoblja u radnom odnosu sa punim radnim vremenom kako bi visokoškolska ustanova mogla obavljati djelatnost visokog obrazovanja.

U skladu sa Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona, rad studijskog programa Geografija drugi ciklus podržava potreban broj zaposlenog akademskog osoblja, na Univerzitetu u Tuzli, s punim radnim vremenom. Članom 17., stavom 2. Standarda i normativa propisano je da visokoškolska ustanova može obavljati djelatnost visokog obrazovanja ako ima najmanje $\frac{1}{2}$ nastavnika u radnom odnosu sa punim radnim vremenom, u odnosu na ukupan broj predavanja na svim studijskim godinama studijskog programa koji se realizira na području Tuzlanskog kantona.

U akademskom procesu na Odsjeku za geografiju učestvuje 10 nastavnika i saradnika u stalnom radnom odnosu, i to: 8 vanrednih profesora i 2 viša asistenta. Za potrebe nastavnog procesa angažiraju se i spoljni saradnici, 2 viša asistenta te 2 asistenta izabrani na Odsjeku za geografiju, a po potrebi i izabrani stručnjaci iz prakse. Cjelokupnu realizaciju nastavnog plana i programa studijskog programa drugog ciklusa studija Geografija izvodi nastavni kadar Odsjeka za geografiju.

Prema Standardima i normativima, minimalno sedmično opterećenje nastavnika je 6 sati predavanja, a maksimalno 10, prosječno na godišnjem nivou. Angažman nastavnog osoblja se usvaja u okviru Plana realizacije nastave, najprije na Naučno-nastavnom vijeću PMF a zatim na Senatu Univerziteta u Tuzli. Opterećenost nastavnika i saradnika je detaljno prikazana u dokumentaciji koja je priložena uz Samoevaluacijski izvještaj. U Prilogu 2. i 16. data je opterećenost nastavnog kadra za pet godina, a u Prilogu 15. mogu se pratiti podaci o akademskom osoblju, broj vlastitog i gostujućeg kadra, a pokrivenost nastave vlastitim kadrom je 100%. Drugi ciklus studija Geografija trenutno ne angažuje nastavni kadar iz inostranstva. U navedenom prilogu takođe je dat i pregled ukupnog broja studenata i dat omjer student/nastavnik. Na studijskom programu drugog ciklusa Geografija, u 2019/2020. godini ukupan broj studenata je tri, na 2021/2022. godini pet, dok u ostale tri posmatrane godine nije bilo upisanih studenata. U skladu sa normama opterećenosti, za realizaciju studijskog programa Geografija drugi ciklus angažovan je dovoljan broj akademskog i neakademskog osoblja.

2.2.5.2 Visokoškolska ustanova ima definiranu politiku upravljanja ljudskim potencijalima sa jasnim i transparentnim kriterijima za zapošljavanje akademskog osoblja, zaduženjima, opterećenjem i odgovornostima, kriterijima za profesionalni razvoj, napredovanje i stručno usavršavanje akademskog osoblja i mehanizme za praćenje rada akademskog osoblja sa mjerama za unapređenje

Politika upravljanja ljudskim resursima reguliše se važećim [Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona](#) i [Statutom Univerziteta u Tuzli](#). Ovim aktima definisani su uslovi i procedure za izbor i zasnivanje radnog odnosa, kao i napredovanje u više zvanje. Statut Univerziteta u Tuzli, u članovima od 235. do člana 263., detaljno definišu proceduru izbora akademskog osoblja (period izbora akademskog osoblja, način pokretanja procedure, uslove i kriterije za izbor, promjenu naučne oblasti u srodnu prilikom napredovanja, istek izbornog perioda, procedure objavljivanja internog i javnog konkursa, imenovanja komisije za sačinjavanje izvještaja, rokove, te kriterije bodovanja uslova za izbor u zvanje). Nastavnici i saradnici na Odsjeku za geografiju biraju se u jednu od tri uže naučne oblasti: *Fizička geografija, Antropogeografija i Regionalna geografija*. U skladu s Članom 248. Statuta akademsko osoblje na Univerzitetu ne može istovremeno posjedovati izbor u dva ili više različitih akademskih zvanja, ali nastavnicima izabranim u naučno-nastavno zvanje na jednoj užoj naučno-nastavnoj oblasti, na vlastiti zahtjev, će se omogućiti izbor u više zvanje na drugoj srodnoj užoj naučnoj oblasti ukoliko ispunjavaju uslove za izbor u više zvanje (Član 249. Statuta).

Napredovanje zaposlenog akademskog osoblja na studijskom programu drugog ciklusa Geografija vrši se putem internog konkursa, a nastavnik ili saradnik dužan je šest mjeseci prije isteka izbora u zvanje podnijeti zahtjev Naučno-nastavnom vijeću za pokretanje procedure izbora. Interni konkurs se objavljuje na web stranici Univerziteta. Zapošljavanje akademskog osoblja i izbor u zvanje bez zasnivanja radnog odnosa se vrši putem javnog konkursa koji se objavljuje na web stranici i u dnevnim novinama, a postupak izbora i zapošljavanja se vrši prema procedurama utvrđenim navedenim članovima Statuta. Saglasnost za raspisivanje javnog konkursa daje Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, a na osnovu Odluke Senata Univerziteta u Tuzli u kojoj su detaljno obrazloženi razlozi pokretanja procedure izbora sa ili bez zasnivanja radnog odnosa bazirani na potrebama u nastavnom procesu. Konkursi se u pravilu objavljuju u februaru mjesecu za narednu akademsku godinu u skladu s projekcijama potreba u nastavnom procesu, ali i u toku akademske godine kada za to postoji potreba. Takođe, ukoliko na studijskom programu drugog ciklusa Geografija postoji potreba za angažovanjem nastavnika ili saradnika sa drugih univerziteta raspisuje se javni konkurs za izbor u zvanja na užim naučnim oblastima na kojima Univerzitet nema dovoljan broj izabranih nastavnika sa ili bez radnog odnosa. Prilikom provođenja konkursne procedure osigurava se pravična i transparentna procedura, s poštovanjem definisanih rokova i mogućnošću ulaganja žalbe po završenoj konkursnoj proceduri. Članovi od 251. do 255. Statuta propisuju postupak objave javnog konkursa, imenovanje komisije za izbor, sačinjavanje izvještaja, kriterije bodovanja i rokove.

Opis poslova radnog mjesta nastavnika i saradnika u okviru četrdestočasovne radne sedmice bliže se utvrđuje [Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona, Standardima i normativima visokog obrazovanju Tuzlanskog kantona](#) i [Statutom Univerziteta u Tuzli](#).

U samoevaluacijskom izvještaju studijskog programa Geografija - drugi ciklus navode da je profesionalno usavršavanje nastavnika i saradnika na zadovoljavajućem nivou. Međutim, prilikom posjete skrenuta je pažnja da finansijska sredstva koja se izdvajaju za učešća na konferencijama, objavljivanje naučno-istraživačkih radova, sticanje naučnog stepena magistra i doktora nauka nisu dovoljna. Takođe, pristup bibliotečkim bazama podataka i nabavljanje literature predstavlja otežavajuće okolnosti za profesionalni razvoj.

Univerzitet u Tuzli posjeduje mehanizme za praćenje rada akademskog osoblja sa mjerama za unapređenje. [Pravilnik o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave](#) uređuje postupak evaluacije izvođenja nastave od strane studenata putem anketiranja. Ankete za cilj imaju evaluaciju kvaliteta izvođenja nastave na nastavnom predmetu u toku semestra. Ovaj Pravilnik

također propisuje mjere za unaprjeđenje kvalitete, odnosno korektivne mjere u cilju postizanja zadovoljavajućeg kvaliteta nastavnog procesa na predmetima ili kod predmetnog nastavnika. Na Odsjeku za geografiju, trenutno je realno opterećenje nastavnika u nastavnom procesu od 7 do 8 sati predavanja sedmično u prosjeku, na godišnjem nivou, a ovo opterećenje uključuje i sate na prvoj godini Studijskog programa Geografija, te smanjeno opterećenje zaposlenika Odsjeka koji obnaša funkciju voditelja odsjeka, a sve u skladu sa Standardima i normativima. Opterećenje spoljnih saradnika regulisano je internim aktom Univerziteta pod nazivom [Smjernice za izradu plana realizacije nastave](#) koje usvaja Senat za svaku akademsku godinu, a opterećenje saradnika angažiranih za izvođenje vježbi iznosi između 6 i 15 sati sedmično, prosječno na godišnjem nivou, a zavisi od zvanja i radnog odnosa saradnika kod drugog uposlenika. Dakle, nastavni proces edukacije magistra geografije realizuje dovoljan broj nastavnog kadra u radnom odnosu s punim radnim vremenom u skladu sa Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona.

Voditelj Odsjeka za geografiju, kao i menadžment Fakulteta prate realizaciju nastavnog procesa. Takođe, Vijeću studijskog odsjeka i Naučno-nastavnom vijeću fakulteta daju prijedloge za napredovanje u više zvanje, kao i za izbor u saradnička zvanja asistenta i višeg asistenta. Odnosno, utvrđuju potrebe za izvođenjem nastavnog procesa na drugom ciklusu studija Geografija, čime se potvrđuje da se radi na poboljšanju kvaliteta stanja. Na nivou Fakulteta se izrađuju kadrovske baze koje sadrže broj nastavnika po zvanjima, broj saradnika, projekcije potreba u narednim akademskim godinama, kao i planirani odlazak u penziju. Ove baze služe administrativnim službama na Univerzitetu u Tuzli za upravljanje ljudskim resursima. Statistički podaci o akademskom osoblju i opterećenosti nastavnika i saradnika dati su u Prilozima 15. i 16. SEI

2.2.5.3 Akademsko osoblje je posvećeno istraživačkom, odnosno naučno-istraživačkom i umjetničkom radu , posebno kroz međunarodne naučno-istraživačke projekte, te zajedničke aktivnosti mentora i studenta na iznalaženju grantova ili stipendija

Akademsko osoblje angažovano na drugom ciklusu studija Geografija, odnosno zaposleno na Odsjeku za geografiju posvećeno je naučno-istraživačkom radu. Akademsko osoblje Odsjeka za geografiju učestvovalo je u sedam domaćih i međunarodnih naučno-istraživačkih projekata u periodu od pet godina (2020-2024). U Prilogu 17. SEI data je Lista naučno-istraživačkih projekata. Učešće u projektima je vidljivo na sajtu Prirodno-matematičkog fakulteta: učešće na [NIR projektima](#), [ERASMUS+ projektima](#) i [komercijalnim projektima](#). Nastavnici i saradnici redovno učestvuju na međunarodnim i domaćim konferencijama, što je vidljivo iz Priloga 23 SEI (učešće na preko 20 konferencija u periodu 2020-2024), kao i na web stranici <http://pmf.untz.ba/konferencije/>. Takođe, objavljuju radove u međunarodnim i domaćim časopisima (SEI Prilog 19), preko 70 objavljenih radova u periodu 2020-2024. godina ([vidljivo i na sajtu PMF](#)).

Nastavnici i saradnici Odsjeka za geografiju urednici su, članovi redakcija, recenzenti domaćih i međunarodnih časopisa i zbornika (Acta Geographica Bosniae et Herzegovinae, Geografski pregled itd.). Akademsko osoblje učestvuje u organizaciji domaćih i međunarodnih konferencija kao članovi naučnih odbora. Mentori su završnih radova na drugom ciklusu na matičnom odsjeku, a mentori su i pri izradi doktorskih disertacija na matičnom odsjeku. Akademsko osoblje zaposleno na Odsjeku za geografiju je izdalo i znatan broj [monografija](#), [udžbenika](#) i [knjiga](#) (SEI Prilozi 20, 21. i 22). Naučne reference - [CV](#) akademskog osoblja Odsjeka za geografiju navedene su u Prilogu 3 SEI.

Prilikom posjete visokoškolskoj ustanovi akademsko osoblje je navelo kao problem ograničena finansijska sredstva, što otežava aktivnosti naučno-istraživačkog rada. Međutim, kroz projektne aktivnosti Odsjek za geografiju uspeva da nabavi neophodnu opremu za istraživanje. GIS

laboratorija s 11 desktop računara, je nabavljena putem projekata iz programa Erasmus+ naziva GEOWEB, *Modernising geodesy education in Western Balkan with emphasis on competences and learning outcomes*. Takođe, akademsko osoblje, dijelom, ulaže vlastita sredstva ili pronalazi druge načine finansiranja (projekte, druge institucije) kako bi se bavilo naučno-istraživačkim radom i profesionalno razvijalo.

Studenti su imali priliku uzeti učešće u realizaciji naučno-istraživačkog projekata *Biodiverzitet za lokalni razvoj - Inovativni model participativnog upravljanja zaštićenim pejzažom Konjuh u Bosni i Hercegovini*, čiji je rezultat foto monografija.

2.2.5.4 Administrativnom i pomoćnom osoblju je omogućeno usavršavanje kroz učešće na obukama, posebno u vezi informatičkih sistema i sistema upravljanja

Administrativno osoblje Fakulteta (pomoćnik generalnog sekretara, šef studentske službe, referenti u studentskoj službi, bibliotekar i tehnički sekretar dekana) opslužuje rad pet odsjeka na Prirodnomatemičkom fakultetu. Broj administrativnog osoblja koje opslužuje rad fakulteta definisan je prema broju studenata na fakultetima - organizacionim jedinicama Univerziteta u Tuzli, a propisan je [Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona](#). Na ukupan broj studenata Fakulteta u akademskoj 2024/2025. godini zaposlen je dovoljan broj administrativnog osoblja u Studentskoj službi, odnosno 1 referent studentske službe. Tehničko osoblje (domar, spremačice i portiri) angažirano je prema [Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Univerziteta u Tuzli](#) i predstavlja zaposlenike zajedničkih službi Univerziteta. Na Fakultetu, u skladu s članom 27. Standarda i normativa zaposlen je potreban broj radnika za održavanje higijene objekta i opreme, a također u skladu s Članom 26. zaposlen je i potreban broj radnika za održavanje objekta i opreme.

Administrativnom i pomoćnom osoblju omogućeno je usavršavanje što je regulisano [Pravilnikom o usavršavanju radnika Univerziteta u Tuzli](#). Nenastavnom osoblju koje je uključeno u rad PMF u Tuzli, a i u rad studijskog programa Geografija na drugom ciklusu studija, pruža se mogućnost obuka koje su u skladu sa novim trendovima informacionih tehnologija, a sve prema potrebama neakadenskog osoblja. Dodatno, administrativno osoblje može učestvovati u treninzima u sklopu projekata ERASMUS+, čiji se konkursi objavljuju redovno na Web stranici Univerziteta. Prilikom posjete PMF-u u Tuzli, administrativno osoblje je potvrdilo da im se pruža prilika za stručno usavršavanje i da učestvuju na različitim obukama i seminarima, kao i na Erasmus projektima razmene administrativnog osoblja.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

5. Ljudski potencijali		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Broj i kompetentnog akademskog (nastavnici i saradnici) i neakadenskog osoblja za kvalitetnu realizaciju studijskog programa je u skladu sa odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje.				X	
2.	Visokoškolska ustanova ima definiranu politiku upravljanja ljudskim potencijalima sa jasnim i transparentnim kriterijima za zapošljavanje akademskog osoblja, zaduženjima, opterećenjem i odgovornostima, kriterijima za profesionalni razvoj, napredovanje i stručno usavršavanje akademskog osoblja i mehanizme za praćenje rada akademskog osoblja sa mjerama za unapređenje			X		

3.	Akademsko osoblje je posvećeno istraživačkom, odnosno naučno-istraživačkom i umjetničkom radu, posebno kroz međunarodne naučno-istraživačke projekte, te zajedničke aktivnosti mentora i studenta na iznalaženju grantova ili stipendija				X	ZI
4.	Administrativnom i pomoćnom osoblju je omogućeno usavršavanje kroz učešće na obukama, posebno u vezi informatičkih sistema i sistema upravljanja			X		

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu izvršenog uvida u ljudske potencijale studijskog programa drugog ciklusa Geografija, dostavljenu dokumentaciju, Samoevaluacijski izvještaj, informacije objavljene na zvaničnim web-stranicama, te kroz razgovore sa upravom Fakulteta, akademskim i adiministarivnim osobljem, studentima, alumnijima i predstavnicima privrede, Komisija daje sljedeće preporuke za unapređenje ovog kriterija:

- Potrebno je da Prirodno-matematički fakultet u narednom periodu unaprijedi mjere analize kompetentnosti osoblja.
- Raditi na promociji drugog ciklusa studija Geografije, motivisati studente prvog ciklusa studija da nastave školovanje kao bi se održao studijski program.
- Kako bi se unaprijedio profesionalni razvoj, napredovanje i stručno usavršavanje akademskog osoblja, treba osmisliti kako finansijski dodatno podržati nastavno osoblje.
- Dodatno razvijati mehanizme podrške naučno-istraživačkom radu, pokušati iznaći načine da se smanji nastavno opterećenje u periodu intenzivnog istraživanja, kako bi se akademsko osoblje moglo više posvetiti naučnom radu i projektnim aktivnostima. Više podsticati zajedničke aktivnosti mentora i studenata na pronalaženju grantova i stipendija.
- Administrativno osoblje u budućnosti treba više podsticati na učešće u projektima razmjene administrativnog osoblja, naročito u ERASMUS+ projektima.

2.2.6 RESURSI I FINANSIRANJE

2.2.6.1 Resursi za izvođenje studijskog programa koji u skladu sa Preporukama Agencije o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH i odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje su dostatni i dostupni studentima

Visokoškolska ustanova raspolaže adekvatnim infrastrukturnim resursima (učionice, laboratorije, pojedinačni i grupni prostori za učenje, prostorije za nastavno osoblje i stručne i administrativne službe) za realizaciju studijskog programa.

Stanje resursa i planovi obnavljanja resursa tretiraju se kroz akte Procedure donošenja i evaluacije studijskih programa, usvojene od strane Senata 20.04.2011. godine i [Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova na Univerzitetu u Tuzli](#), usvojen od strane Upravnog odbora Univerziteta 22.02.2007. godine. Univerzitet u Tuzli jednom godišnje vrši reviziju efikasnosti korištenja materijalno-tehničkih resursa, njihove dostupnosti i adekvatnosti u cilju podrške nastavnom procesu.

Na Prirodno-matematičkom fakultetu trenutno je raspoloživo 4498,8 m² prostora. Od toga je devet učionica sa ukupno 478 kvadratnih metara, dvije računarske sale sa prostorom od ukupno 66,56 m², jedna laboratorija za GIS sa 45,35 m² i laboratorije koje koriste studenti hemije, fizike i biologije sa ukupno 822,2 m².

Prilikom posjete Prirodno-matematičkom fakultetu, komisija se mogla uvjeriti u raspoloživost prostora za nastavu, učenje i naučno-istraživački rad. Smatramo da je prostor sasvim adekvatan za potrebe studijskog programa Geografija drugi ciklus, studenata i osoblja.

2.2.6.2 Obavezna i specifična potrebna opremu za izvođenje studijskog programa/predmeta prema zahtjevima naučne oblasti/uže naučne oblasti je dostupna. Visokoškolska ustanova, osigurava obaveznu i dopunsku literaturu za svaki pojedini predmet koja po sadržaju podržava realizaciju predmeta

Na Prirodno-matematičkom fakultetu trenutno je raspoloživo 4498,8 m² prostora. Od toga je devet učionica sa ukupno 478 kvadratnih metara.

Studijski odsjek Geografija raspolaže sa dvije učionice 90 m², od čega je jedna učionica i laboratorija za GIS opremljena sa 11 računara te četiri nastavnička kabineta ukupne površine 63 m². Po potrebi se koriste i nastavnički kabineti drugih odsjeka Fakulteta.

Prirodno-matematički fakultet posjeduje usvojene [silabuse](#) za sve predmete, u kojima je navedena dostupna odgovarajuća literatura za sve predmete. U razgovoru sa studentima, potvrđeno je da u kontaktu sa predmetnim profesorima, preko platforme eUniversity, studenti i na taj način dobiju literaturu potrebnu obaveznu i dopunsku literaturu. Na nivou Univerziteta donesen je [Pravilnik o radu sa korisnicima usluga Univerzitetske biblioteke](#), kao i [Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu sa korisnicima usluga Univerzitetske biblioteke](#).

2.2.6.3 Visokoškolska ustanova čini dostupnim studentima i akademskom osoblju dovoljan broj kompjuterskih prostorija sa pristupom internetu i biblioteku s adekvatnom prostorijom za čitanje, pretraživačima i naučnim i drugim bazama podataka

Na Prirodno-matematičkom fakultetu trenutno postoje dvije računarske sale ukupne površine 66,56 m², opremljene računarima za laboratorijske vježbe, sa osiguranim pristupom internetu. Broj računara i radnih mjesta usklađen je sa propisanim standardima. Svi članovi akademskog osoblja imaju kancelarijski prostor s računarom i internetom. Praćenje prostornih kapaciteta

vrše prodekani za NIR i za nastavu, na osnovu čega se planiraju rasporedi nastave, ispita i istraživačkih aktivnosti, uz mogućnost korištenja zajedničkih prostora Univerziteta.

Literatura koja je predviđena [silabusom](#) predmeta je dio bibliotečkog resursa sa ukupno 5200 printanih naslova iz oblasti prirodnih nauka uz dostupne online bibliotečke servise. U biblioteci radi bibliotekar sa visokom stručnom spremom, koji dva dana sedmično radi na PMF-u. Uspostavljen je elektronski repozitorij završnih radova svih ciklusa studija. Univerzitet u Tuzli posjeduje i digitalni repozitorij PHAIDRA za trajno arhiviranje i dostupnost publikovanih i nepublikovanih radova, uz poštivanje autorskih prava.

Odsjek za geografiju i PMF ima dugogodišnju saradnju sa Narodnom i Univerzitetskom bibliotekom „Derviš Sušić“ u Tuzli.

Komisija je tokom posjete izvršila uvid u sve resurse, uključujući biblioteku i potvrdila da Fakultet obezbjeđuje kvalitetne bibliotečke usluge i odgovarajuće resurse, koji podržavaju nastavni proces i naučno-istraživački rad.

2.2.6.4 Visokoškolska ustanova prati realizaciju plana ulaganja u fizičke resurse i opremu za naučno-istraživački rad i nastavno-obrazovnu djelatnost

Visokoškolska ustanova prati realizaciju plana ulaganja u fizičke resurse i opremu za naučno-istraživački rad i nastavno-obrazovnu djelatnost. Univerzitet u Tuzli ima [Strategiju razvoja Univerziteta u Tuzli za period 2021-2027. godine](#), koja za cilj ima osiguravanje adekvatnih resursa za učenje i podršku studentima kao i unapređenje nastavnog procesa.

Kako bi obezbijedio odgovarajuće prostorne i materijalne resurse za studente i zaposlenike (učionice, laboratorije, opremu, bibliotečke fondove, računare te individualne i grupne prostore za učenje), Univerzitet svake godine u Finansijskom planu i Planu nabavki predviđa sredstva za te potrebe. Univerzitet ima jasno definisan investicioni plan i kontinuirano izdvaja finansijska sredstva za održavanje i adaptaciju objekata, kao i za nabavku opreme i literature. Kontinuirano se vrši nabavka materijala i opreme za naučno-istraživački rad, prvenstveno zahvaljujući angažmanu nastavnika i saradnika Prirodno-matematičkog fakulteta u projektima finansiranim od strane Evropske Unije i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Pored toga, Fakultet putem ureda za naučno-istraživački rad redovno učestvuje na konkursima Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za finansiranje ili sufinansiranje naučno-istraživačkih i razvojnih projekata, čime se omogućava nabavka savremene opreme neophodne za nastavni i istraživački rad.

2.2.6.5 Visokoškolska ustanova osigurava kroz ugovorne odnose sa drugim VŠU i istraživačkim centrima mogućnost korištenja njihovih resursa

Spremnost studijskog programa Geografija za internacionalizaciju vidljiva je kroz učešće studenata u mobilnostima, kao i kroz mobilnosti akademskog osoblja, bilo dolaznog ili odlaznog, u sklopu međunarodnih programa poput ERASMUS-a. Ovi podaci jasno pokazuju da Univerzitet u Tuzli kontinuirano unapređuje međunarodnu komponentu nastavnih planova i procesa.

Takođe, Odsjek za geografiju blisko saraduje s Udruženjem geografa u Bosni i Hercegovini (GEOuBiH), NERDA – Udruženje za razvoj sa sjedištem u Tuzli, CISP BIH - (Comitato Internazionale za sviluppo dei popoli), USAID i drugim.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

	Ocjena ispunjenosti kriterija
--	-------------------------------

		<i>NE</i>	<i>DI</i>	<i>ZI</i>	<i>PI</i>	<i>FO</i>
6. Resursi i finansiranje						
1.	Resursi za izvođenje studijskog programa koji u skladu sa Preporukama Agencije o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH i odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje su dostatni i dostupni studentima.				X	PI
2.	Obavezna i specifična potrebna opremu za izvođenje studijskog programa/ predmeta prema zahtjevima naučne oblasti/ uže naučne oblasti je dostupna. Visokoškolska ustanova, osigurava obaveznu i dopunsku literaturu za svaki pojedini predmet koja po sadržaju podržava realizaciju predmeta.				X	
3.	Visokoškolska ustanova čini dostupnim studentima i akademskom osoblju dovoljan broj kompjuterskih prostorija sa pristupom internetu i biblioteku s adekvatnom prostorijom za čitanje, pretraživačima i naučnim i drugim bazama podataka.				X	
4.	Visokoškolska ustanova prati realizaciju plana ulaganja u fizičke resurse i opremu za naučno-istraživački rad i nastavno-obrazovnu djelatnost.			X		
5.	Visokoškolska ustanova osigurava kroz ugovorne odnose sa drugim VŠU i istraživačkim centrima mogućnost korištenja njihovih resursa.				X	

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu detaljne analize dokumentacije samoevaluacijskog izvještaja vezane za resurse i finansiranje studijskog programa Geografija – drugi ciklus, obavljene posjete instituciji i uvida u dostupne resurse, pregleda web sadržaja, te uzimajući u obzir ocjene Komisije formulišu se sljedeće preporuke za dalje unapređenje kriterija:

- U narednom periodu važno je obezbijediti finansijska sredstva za proširenje i bolje opremanje laboratorijskog prostora na Odsjeku za geografiju.
- Takođe, preporučuje se periodično analizirati koliko su laboratorijska oprema i ostali resursi efikasno iskorišteni, te prikupljati mišljenja studenata i osoblja o njihovoj dostupnosti i funkcionalnosti.
- Na osnovu prikupljenih informacija potrebno je izraditi planove ulaganja kojima će se unaprijediti kvalitet i efikasnost rada.
- Nastaviti s praćenjem načina korištenja resursa na nivou studijskih programa i rezultate tih analiza koristiti za dalje prilagođavanje potrebama svakog pojedinačnog programa.

2.2.7 UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA O STUDIJSKIM PROGRAMIMA

2.2.7.1 Sistem redovitog prikupljanja i obrade informacija o svim aspektima studijskih programa (o stopi uspjehnosti studenata, napuštanju studija, zadovoljstvu studenata,

zapošljivosti svršenih studenata i slično) je uspostavljen i koristi se za unaprijeđenja kvaliteta studijskih programa

Formalno tijelo za osiguranje kvaliteta Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli je Odbor za upravljanje kvalitetom, koji čine zaposleni nastavnici i saradnici, studenti i referenti Studentske službe, a svoje aktivnosti provode u okviru Centra za osiguranje kvaliteta Univerziteta u Tuzli, uz podršku Prorektora za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju. Nastavno osoblje učestvuje u donošenju odluka putem Vijeća odsjeka i Naučno-nastavnog vijeća fakulteta, dok studenti, putem svojih predstavnika, učestvuju u rukovodećim tijelima, Senatu, Komisijama i kroz Studentsku organizaciju. Dva puta godišnje izrađuju se izvještaji o prolaznosti studenata po predmetima i zbirni izvještaji, koji se analiziraju i usvajaju na sjednicama Nastavno-nastavnog vijeća, predmetni nastavnici i studenti raspravljaju o uzrocima niske prolaznosti i predlažu mjere za poboljšanje. Periodično, Studentska služba dostavlja statističke podatke o realizaciji studijskih programa nadležnom ministarstvu i Federalnom zavodu za statistiku, uključujući broj diplomiranih i studenata koji su prekinuli studij. Univerzitet koristi informacijski sistem e-PIK za praćenje naučno-istraživačkog rada nastavnika i saradnika, referentnosti i objavljenih radova, a od akademske 2023/24. i servisnu platformu e-University, koja omogućava potpuni pregled aktivnosti vezanih za nastavni proces i ocjenjivanje studenata. Koristeći se e-University platformom sistemski se ima uvid u prolaznost i ocjene studenata po predmetu, prisustvu na nastavi i sumarnom uspjehu odnosno prosjeku i ECTS bodovima, što omogućuje i obradu uspjehnosti, starosne i spolne strukture, broja studenata itd. U samoevaluacijskom izvještaju navodi se da statističke informacije o osoblju, studentima (broj i prolaznost), odobrenim mentorstvima po studijskim programima, izdatim diplomama, prolaznosti i zaposlenosti studenata, analizama resursa, žalbama i anketiranju studenata arhiviraju se u jasno definisanim obrascima (Obrasci COK) i predstavljaju sastavni dio evaluacijskih podataka o kvalitetu studijskih programa. U okviru međunarodnog projekta CONGRAD sistematski se prati kretanje studenata studijskog programa Geografija koji su završili studije i rade u praksi, te njihova potreba za daljnjom edukacijom.

2.2.7.2 Visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o broju i starosnoj strukturi akademskog osoblja, spolu, odnosu broja nastavnika i studenata, odnosu vlastitog i gostujućeg kadra, kao i podatke anketiranja osoblja od strane studenata

U finalnom SEI-u navodi se da visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o akademskom osoblju. Podaci se dijelom dobijaju iz informacionih sistema, a dijelom iz Kadrovske službe i fizičkih arhiva personalnih dosijea. Također se koriste online platforme e-University i e-PIK. e-PIK je informacijski sistem na nivou Univerziteta, uključujući nastavnike i saradnike Prirodno-matematičkog fakulteta, kojim se prati naučno-istraživački rad, referentnost, objavljene publikacije, mentorstva i druge značajne informacije. U SEI-u za studijski program Geografija – II ciklus prikazan je odnos ukupnog broja upisanih studenata i zaposlenog akademskog osoblja za akademsku 2019/2020. i 2021/2022. godinu, te struktura zaposlenog osoblja. Evidenciju o broju i starosnoj strukturi akademskog osoblja vodi Kadrovska služba Univerziteta, uz obavezu praćenja i od strane fakulteta. Odnos vlastitog i gostujućeg kadra nije naveden, obzirom da u COK obrascima nema evidentiranog gostujućeg kadra. Evaluacija nastavnog osoblja vrši se putem anonimnog anketiranja studenata dva puta godišnje, na kraju zimskog i ljetnog semestra svakog odslušanog predmeta, sada putem aplikacije e-University, dok je ranije obavljana manuelno. Rezultati anketa dostavljaju se nastavnicima i saradnicima pojedinačno, a dekanu u sumarnom izvještaju za cijeli fakultet. Zbirni izvještaj Odbora analizira se na Naučno-nastavnom vijeću, a potom dostavlja Rektor

i Centru za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju, u skladu s Pravilnikom o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave. U prilogima SEI-a, nema zbirnog izvještaja o anketiranju studenata za 2019/2020. i 2021/2022. akademsku godinu obzirom da se navodi da samo tu ima određeni broj upisanih studenata. U razgovoru se navodi da anketiranje nije realizovano zbog malog broja studenata, gdje nije dostignut minimalni broj učesnika potreban za validnu statističku obradu podataka.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

7. Upravljanje informacijama o studijskim programima		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Sistem redovitog prikupljanja i obrade informacija o svim aspektima studijskih programa (o stopi uspješnosti studenata, napuštanju studija, zadovoljstvu studenata, zapošljivosti svršenih studenata i slično) je uspostavljen i koristi se za unaprijeđenja kvaliteta studijskih programa			X		ZI
2.	Visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o broju i starosnoj strukturi akademskog osoblja, spolu, odnosu broja nastavnika i studenata, odnosu vlastitog i gostujućeg kadra, kao i podatke anketiranja osoblja od strane studenata.			X		

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu izvršenog uvida u dostavljenu dokumentaciju studijskog programa drugog ciklusa Geografije, Samoevaluacijski izvještaj, te kroz informacije sa zvaničnih web-stranica, Komisija daje sljedeće preporuke za unapređenje ovog kriterija:

- Preporučuje se izmjena i prilagođavanje Pravilnika o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave u situacijama kada je broj studenata koji učestvuju u evaluaciji nedovoljan, te razmatranje alternativnih mehanizama prikupljanja relevantnih povratnih informacija.
- Nastaviti razvoj i unapređenje informacionih sistema za kontinuirano prikupljanje i analizu podataka, uz uspostavljanje jedinstvene i standardizirane baze koja obuhvata informacije o nastavnom i saradničkom osoblju po studijskim programima, akademskoj referentnosti, objavljenim radovima, nastavnom angažmanu, spolnoj i starosnoj strukturi, izborima u naučno-nastavna zvanja i drugim relevantnim pokazateljima kvaliteta.

2.2.8 INFORMISANJE JAVNOSTI O STUDIJSKIM PROGRAMIMA

2.2.8.1 Visokoškolska ustanova objektivno i pravovremeno informiše javnost ažuriranim informacijama o svim aspektima odobrenih (licenciranih) i/ili akreditiranih studijskih programa koje nudi sa posebnim osvrtom na definirane ciljeve studijskih programa i ishode učenja. Podaci o akademskim karijerama zaposlenog i angažovanog

osoblja su javno objavljeni. Minimum 50% od ukupnih informacija je na engleskom jeziku

Univerzitet i Fakultet pravovremeno informišu javnost o studijskim programima i aktivnostima putem web stranica (<http://untz.ba/>; <http://www.pmf.untz.ba/>), društvenih mreža (Facebook, YouTube), promotivnih materijala i medija, uključujući gostovanja u lokalnim i nacionalnim emisijama. Na navedenim web stranicama dostupni su svi podaci o predmetima koji se pohađaju na studijskom programu drugom ciklusa Geografija, silabusi predmeta, raspored nastave, raspored ispita, i druge aktivnosti. Na [web stranici Odsjeka za geografiju](#) moguće je vidjeti osnovne aktivnosti koje se tiču i studijskog programa Geografija II ciklus, dostupne akademske karijere nastavnika o saradnika, naučnoistraživački rad i publikacije. Osim toga, studenti dosta tih informacija dobijaju preko e-University platforme. Promotivne aktivnosti obuhvataju Dan otvorenih vrata, učešće na Sajmu visokog obrazovanja, izradu letaka i kratkih videa, dok društvene mreže omogućavaju kontinuirano informisanje javnosti i studenata. Fakultet aktivno radi na jačanju saradnje s lokalnim organizacijama, preduzećima i zajednicom kroz komunikacijsku strategiju i medijsku promociju, ističući uspjehe studenata i nastavnika, istraživačke projekte i doprinose zajednici. Na web stranici Fakulteta postoji i opcija za engleski jezik gdje se sadržaj simultano provodi, kao i sadržaj za web stranicu Odsjeka za geografiju.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

8. Informisanje javnosti o studijskim programima		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		<i>NE</i>	<i>DI</i>	<i>ZI</i>	<i>PI</i>	<i>FO</i>
1.	Visokoškolska ustanova objektivno i pravovremeno informiše javnost ažuriranim informacijama o svim aspektima odobrenih (licenciranih) i/ili akreditiranih studijskih programa koje nudi sa posebnim osvrtom na definirane ciljeve studijskih programa i ishode učenja. Podaci o akademskim karijerama zaposlenog i angažovanog osoblja su javno objavljeni. Minimum 50% od ukupnih informacija je na engleskom jeziku.				X	PI

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu izvršenog uvida u dostavljenu dokumentaciju studijskog programa drugog ciklusa Geografija, Samoevaluacijski izvještaj, te kroz informacije sa zvaničnih web-stranica, Komisija daje sljedeće preporuke za unapređenje ovog kriterija:

- Nastaviti razvoj web stranice Odsjeka za geografiju radi pravovremenog objavljivanja ažurnih informacija o studijskom programu, nastavnim aktivnostima i naučno-istraživačkim projektima, uz poboljšanu navigaciju, pristup silabusima i CV na engleskom jeziku, te integraciju s društvenim mrežama u svrhu povećane vidljivosti studijskog programa Geografija II ciklus.
- Preporučuje se formiranje posebne radne grupe i donošenje pravilnika kojim će se jasno definisati način i protok informisanja javnosti.

2.2.9 KONTINUIRANO PRAĆENJE, PERIODIČNA EVALUACIJA I REVIZIJA PROGRAMA

2.2.9.1 Procedure za periodičnu evaluaciju, unapređenje i prestrukturiranje postojećih studijskih programa su uspostavljene. Procedure uključuju mišljenja studenata i drugih unutrašnjih i vanjskih zainteresiranih strana

Sistem kontinuiranog praćenja, evaluacije i revizije studijskog programa Geografija – II ciklus na Univerzitetu u Tuzli pokazuje visoku zrelost, usklađenost i funkcionalnost svih mehanizama osiguranja kvaliteta. Procesi evaluacije i unapređenja čvrsto su integrisani u institucionalne politike i metodički su organizovani tako da uključuju sve relevantne aktere – studente, nastavno osoblje, administrativne službe, poslodavce, alumni zajednicu i međunarodne partnere. Ovakav model omogućava da program ostane dinamičan, adaptivan i razvojno usmjeren, uz stalno prilagođavanje savremenim naučnim tokovima i potrebama tržišta rada.

Prikupljanje i analiza povratnih informacija odvijaju se kontinuirano i na više nivoa, što osigurava da se evaluacija nastave, ishoda učenja, prolaznosti, opterećenja nastavnika i zadovoljstva studenata provodi na sistematičan način. Rezultati evaluacija dosljedno se primjenjuju u unapređenju programa, što je potvrđeno modernizacijom nastavnog plana, inoviranjem sadržaja, proširenjem literature, razvojem GIS infrastrukture i unapređenjem mobilnosti kroz Erasmus+ projekte, uključujući GEOWEB.

Struktura ljudskih resursa u potpunosti zadovoljava potrebe programa. Odsjek raspolaže dovoljnim brojem kompetentnih nastavnika i saradnika, usklađenih sa Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona, uz dodatnu podršku spoljnih stručnjaka iz prakse. Nastavni proces realizira se kvalitetno i stabilno, uz transparentne mehanizme opterećenja i profesionalnog razvoja kadra.

Naučno-istraživačka komponenta programa jasno je vidljiva kroz aktivno učešće nastavnika i studenata u domaćim i međunarodnim projektima, redovno objavljivanje naučnih radova i uključivanje studenata u istraživačke aktivnosti. Ova dimenzija značajno jača akademsku relevantnost programa i doprinosi njegovoj međunarodnoj prepoznatljivosti.

Materijalni resursi, uključujući savremenu GIS laboratoriju, bibliotečki fond i funkcionalne nastavne prostore, pružaju optimalne uslove za izvođenje nastave. Fakultet kontinuirano radi na modernizaciji infrastrukture i digitalizaciji procesa, čime dodatno unapređuje kvalitet učenja.

Međunarodna dimenzija studijskog programa potvrđena je mobilnošću studenata i nastavnika u okviru Erasmus+, CEEPUS i srodnih programa, kao i aktivnom saradnjom sa univerzitetima u regionu i Evropi. Ovi segmenti jasno doprinose povećanju kompetencija studenata, internacionalizaciji kurikuluma i akademskoj vidljivosti.

Sve provedene aktivnosti, uključivanje širokog kruga aktera, dosljedna analiza podataka i kontinuirano unapređenje nastavnog procesa pokazuju da je studijski program Geografija – II ciklus izgrađen na čvrstim temeljima kulture kvaliteta. Revizije su zasnovane na stvarnim potrebama programa i savremenim trendovima u geografiji, a ne na formalnom ispunjenju obaveza.

2.2.9.2 Visokoškolska ustanova periodično evaluira nastavni plan i program, nastavni proces, stepen realizacije ishoda učenja i njihovu relevantnost za tržište rada putem anketiranja studenata, akademskog i administrativnog osoblja, te povratne informacije koristi za inoviranje i unapređenja istog

Studijski program Geografija – II ciklus pokazuje visok stepen razvijenosti sistema periodične evaluacije nastavnog plana i programa, nastavnog procesa i realizacije ishoda učenja. Proces evaluacije provodi se u stabilnom institucionalnom okviru koji obezbjeđuje planiran, sistematičan i funkcionalan pristup unapređenju kvaliteta. U praksi je uočljivo da evaluacija nije formalnost, nego alat koji se aktivno koristi za unapređenje akademskog rada, usklađivanje studijskog procesa sa savremenim naučnim trendovima i potrebama tržišta rada.

Nastavni plan i program se periodično revidira nakon realizacije studijskih generacija i u skladu sa zahtjevima praktične primjene geografskih kompetencija. Posebnu vrijednost ima činjenica da se revizijske aktivnosti temelje na međunarodnim iskustvima i rezultatima saradnje kroz projekte poput Erasmus+ GEOWEB, što programu daje savremenu i međunarodno kompatibilnu dimenziju. Evaluacija nastavnog procesa provodi se kontinuirano tokom akademske godine i uključuje praćenje opterećenja nastavnika, analizu prolaznosti, izvještaje o realizaciji ishoda učenja te razmatranje učenih izazova na vijećima odsjeka i Naučno-nastavnom vijeću.

Anketiranje studenata provodi se redovno, dvaput godišnje, i obuhvata sve predmete semestra, što omogućava pouzdano sagledavanje kvaliteta nastave i rada nastavnog osoblja. Povratne informacije studenata pokazuju da se njihov glas uvažava i koristi za prilagođavanje metoda poučavanja, ažuriranje literature i modifikaciju silabusa. Osim studenata, u proces evaluacije uključeni su nastavnici, saradnici i administrativno osoblje, čime se obezbjeđuje cjelovit pregled funkcionisanja sistema i identifikacija ključnih područja za unapređenje.

Program je osnažen i kvalitetom ljudskih potencijala. Angažovan je dovoljan broj nastavnika i saradnika, a njihov profesionalni razvoj i uključivanje u naučno-istraživačke projekte stvaraju naučno okruženje koje se direktno reflektuje na kvalitet nastave. Stabilnost kadra, stručno usavršavanje i balans između stalno zaposlenih nastavnika i stručnjaka iz prakse doprinose razvoju modernog i primjenjivog studijskog programa.

Posebnu snagu programa čini i savremena resursna podrška, uključujući funkcionalnu GIS laboratoriju, obnovljene bibliotečke kapacitete i pristup relevantnim informacionim sistemima. Korištenje e-PIK platforme omogućava efikasno praćenje kvaliteta i pravovremeno donošenje mjera unapređenja, dok kontinuirana komunikacija između odsjeka, menadžmenta Fakulteta i studentske službe pokazuje visok stepen organizacijske usklađenosti.

Sveukupno, studijski program Geografija – II ciklus funkcionise kao razvijen i odgovoran sistem koji posvećeno njeguje kulturu kvaliteta - periodične evaluacije, uključivanje svih zainteresiranih grupa, savremeni resursi i odgovorno upravljanje studijskim procesom. Program je stabilan, progresivan i jasno usmjeren ka stalnom unapređenju, što predstavlja važan garant akademske izvrsnosti i društvene relevantnosti.

2.2.9.3 Visokoškolska ustanova prati i evaluira realizaciju: akcionog plana internacionalizacije, benefite od potpisanih Ugovora o međunarodnoj saradnji, procenat stranih studenata i profesora; broj i napredak svojih studenata na stručnom usavršavanju u inostranstvu; upošljavanje diplomirani studenata i sl

Studijski program Geografija – II ciklus Univerziteta u Tuzli ostvaruje visok nivo u oblasti internacionalizacije. U okviru institucionalnog sistema kvaliteta jasno je izgrađen i funkcionalno primijenjen mehanizam praćenja i evaluacije međunarodne saradnje, mobilnosti i akademske razmjene. Internacionalizacija je prepoznata kao strateški važna komponenta razvoja studijskog programa i integralni dio akademskog funkcionisanja Odsjeka za geografiju. Realizacija međunarodne saradnje prati se kroz uredno vođene registre Ureda za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju, gdje se evidentiraju potpisani sporazumi, ostvarene mobilnosti, učešće stranih nastavnika i boravci studenata i osoblja na partnerskim univerzitetima. Podaci o mobilnostima pokazuju da se potpisani sporazumi ne koriste samo deklarativno, već imaju stvarne i mjerljive rezultate. Dvosmjerna mobilnost – odlazna i dolazna – potvrđuje aktivan međunarodni akademski dijalog i doprinosi podizanju prepoznatljivosti programa u evropskom obrazovnom prostoru. Učešće u programima Erasmus+, Mevlana, D4D, IPA i drugim inicijativama osigurava studentima i nastavnicima pristup savremenim znanjima, inovativnim praksama i međunarodnim istraživačkim platformama.

Ljudski potencijali Odsjeka za geografiju predstavljaju snažnu osnovu za kvalitetnu međunarodnu saradnju. Angažovan je dovoljan broj nastavnika i saradnika odgovarajućih zvanja, u skladu sa Standardima i normativima Tuzlanskog kantona, što omogućava stabilnu realizaciju nastave i razvoj istraživačkih kapaciteta. Kadrovi aktivno učestvuju u međunarodnim projektima, objavljuju naučne radove i sarađuju sa institucijama iz regiona i Evrope, čime se osnažuje akademski potencijal programa i povećava njegova međunarodna vidljivost. Uključivanje studenata u projekte i naučne aktivnosti doprinosi jačanju istraživačke kulture i razvoju kompetencija koje su konkurentne na tržištu rada.

Administrativna podrška, uključujući Studentsku službu, Centar za podršku studentima i Kancelariju za međunarodnu saradnju, funkcioniše u skladu sa univerzitetskim pravilnicima i procedurama, osiguravajući dosljednu evidenciju mobilnosti, transparentne procese prijave, priznavanja ECTS bodova i akademskog praćenja mobilnih studenata. Ovakva struktura omogućava da mobilnost bude lako dostupna i jasno regulisana za sve studente i akademsko osoblje.

Važan dio praćenja internacionalizacije odnosi se i na zapošljivost diplomiranih studenata. Evidencije pokazuju da magistri geografije brzo pronalaze zaposlenje u institucijama koje zahtijevaju geografska, planerska, geoinformatička i pedagoška znanja. Međunarodna iskustva stečena kroz mobilnost doprinose njihovoj konkurentnosti na tržištu rada, što potvrđuje da međunarodna saradnja ima direktan i mjerljiv efekat na kvalitet izlaznih kompetencija.

Institucionalni dokumenti koji regulišu razmjenu, mobilnost i priznavanje kvalifikacija primjenjuju se dosljedno, što dodatno osnažuje kvalitet procesa internacionalizacije. Evaluacije međunarodnih aktivnosti, izvještaji Ureda za međunarodnu saradnju i povratne informacije studenata i nastavnika jasno pokazuju da je internacionalizacija živ, funkcionalan i razvojno usmjeren segment studijskog programa.

Sveukupno, studijski program Geografija – II ciklus demonstrira visok stepen uređenosti, funkcionalnosti i posvećenosti u oblasti internacionalizacije, mobilnosti i upravljanja ljudskim potencijalima. Djeluje kao moderna, međunarodno umrežena i akademski konkurentna cjelina, usklađena sa savremenim zahtjevima geografskog obrazovanja i evropskim standardima kvaliteta.

2.2.9.4 Kvalitet, savremenost i dostupnost resursa se evaluiraju putem anketiranja akademskog osoblja i studenata

Studijski program Geografija – II ciklus Univerziteta u Tuzli ostvaruje visok nivo uređenosti i funkcionalnosti u oblasti upravljanja i evaluacije resursa. Sistem praćenja kvaliteta, savremenosti i dostupnosti resursa uspostavljen je kao integralni dio institucionalnog djelovanja

i u potpunosti je usklađen sa standardima licenciranja i praksama modernog visokog obrazovanja. Evaluacija resursa provodi se planski, uključivo i transparentno, uz aktivno učešće studenata, nastavnog osoblja i upravljačkih tijela.

Finansijski i materijalni resursi obezbjeđuju se kroz jasno definisane i dosljedno primijenjene institucionalne procedure Univerziteta i Fakulteta. Proces budžetskog planiranja, donošenja plana nabavki i modernizacije opreme realizira se u skladu s važećim pravilnicima, strateškim dokumentima i potrebama Odsjeka, što garantuje kontinuitet ulaganja i održavanje adekvatnih uslova za izvođenje nastave i istraživačkog rada. Redovne analize stanja resursa omogućavaju da se prioriteti određuju objektivno, uz uvažavanje razvojnih ciljeva programa i potreba studenata.

Korištenje i dostupnost resursa prate se kroz integrisani sistem upravljanja kvalitetom. Ključnu ulogu u ovom procesu imaju Odbor za upravljanje kvalitetom, Vijeće studijskog odsjeka, Nastavno-naučno vijeće i menadžment Fakulteta. Ova tijela redovno analiziraju opterećenje nastavnika, funkcionalnost prostornih i tehničkih kapaciteta, dostupnost bibliotečkih resursa i učionica, kvalitet laboratorijske i informatičke opreme, te na osnovu prikupljenih podataka donose mjere za unapređenje. Rezultati evaluacija ugrađuju se u planove rada i predstavljaju temelj za usmjeravanje resursnih ulaganja.

Anketiranje studenata i nastavnog osoblja predstavlja ključni mehanizam evaluacije resursa. Dvapat godišnje, kroz strukturirane upitnike, prikupljaju se podaci o iskustvu studenata u korištenju nastavne infrastrukture, pristupu literaturi, kvalitetu prostora i tehničke podrške. Anketirani nastavnici daju procjene o adekvatnosti opreme, dostupnosti kabineta i tehničkih pomagala, kao i o uslovima rada koji utiču na realizaciju ishoda učenja. Ove informacije omogućavaju objektivno sagledavanje resursa i pravovremenu intervenciju u segmentima koji zahtijevaju unapređenje.

Kadrovski resursi na Odsjeku za geografiju u potpunosti zadovoljavaju sve propisane standarde. Dovoljan broj nastavnika i saradnika sa odgovarajućim zvanjima, jasno definisane norme opterećenosti, transparentne procedure izbora i napredovanja, te kontinuirano stručno usavršavanje osoblja osiguravaju stabilnost i kvalitet nastavnog procesa. Administrativno i tehničko osoblje pruža adekvatnu podršku, uz mogućnost dodatnih obuka i mobilnosti, što doprinosi efikasnosti cjelokupnog rada.

Materijalni resursi – uključujući savremenu GIS laboratoriju, opremljene učionice, dostupnu biblioteku i pristup naučnim bazama – u potpunosti odgovaraju potrebama savremenog geografskog obrazovanja. Modernizacija resursa provodi se planski, često i uz podršku međunarodnih projekata, što dodatno jača istraživačku i obrazovnu infrastrukturu Odsjeka.

Sveukupno, studijski program Geografija – II ciklus demonstrira stabilan, funkcionalan i razvojno orijentisan sistem upravljanja resursima, koji obezbjeđuje kvalitetno izvođenje studija i kontinuirano unapređenje akademskog procesa.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

9. Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija studijskih programa		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Procedure za periodičnu evaluaciju, unapređenje i prestrukturiranje postojećih studijskih programa su uspostavljene. Procedure uključuju mišljenja studenata i drugih unutrašnjih i vanjskih zainteresiranih strana.			X		ZI

2.	Visokoškolska ustanova periodično evaluira nastavni plan i program, nastavni proces, stepen realizacije ishoda učenja i njihovu relevantnost za tržište rada putem anketiranja studenata, akademskog i administrativnog osoblja, te povratne informacije koristi za inoviranje i unapređenja istog.			X	
3.	Visokoškolska ustanova prati i evaluira realizaciju: akcionog plana internacionalizacije, benefite od potpisanih Ugovora o međunarodnoj saradnji, procenat stranih studenata i profesora; broj i napredak svojih studenata na stručnom usavršavanju u inostranstvu; upošljavanje diplomirani studenata i sl.			X	
4.	Kvalitet, savremenost i dostupnost resursa se evaluiraju putem anketiranja akademskog osoblja i studenata.				X

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Sistem evaluacije, revizije i unapređenja studijskog programa Geografija – II ciklus pokazuje visok stepen razvijenosti, institucionalne dosljednosti i potpunu usklađenost sa standardima HEA BiH i ESG. Kontinuirano prikupljanje povratnih informacija, aktivno uključivanje studenata, nastavnika, administrativnog osoblja i eksternih partnera, te primjena rezultata evaluacija u unapređenju nastavnog plana i procesa potvrđuju da se program razvija u skladu sa savremenim standardima i potrebama tržišta rada. Snažna međunarodna dimenzija, kvalitetni ljudski resursi, savremena materijalna infrastruktura i funkcionalni mehanizmi upravljanja resursima dodatno osnažuju stabilnost i razvojnu usmjerenost programa. Prisutni su jasni dokazi da evaluacija nije formalna obaveza, već ključni instrument unapređenja kvaliteta. Na osnovu navedenog Komisija daje sljedeće preporuke usmjerene ka daljem jačanju kvaliteta studijskog programa:

- Preporučuje se dalje jačanje digitalnih mehanizama za praćenje evaluacija, uključujući unapređenje e-PIK sistema i razvoj dodatnih analitičkih modula koji bi omogućili dublju i automatsku obradu podataka o prolaznosti, opterećenju nastavnika, realizaciji ishoda učenja i studentskom zadovoljstvu.
- Poželjno je intenzivirati saradnju s predstavnicima realnog sektora, javnih institucija i međunarodnih organizacija radi proširivanja spektra eksternih povratnih informacija koje mogu doprinosti inoviranju sadržaja, osnaživanju praktične nastave i boljem mapiranju kompetencija u odnosu na potrebe tržišta rada.
- Preporučuje se formalizirati kontinuiranu refleksiju studenata koji su prošli međunarodne mobilnosti, kroz strukturirane post-mobilnost upitnike i kratke evaluacijske izvještaje, kako bi se dodatno unaprijedila analiza benefita internacionalizacije i promocija mobilnosti među budućim generacijama.
- Preporučuje se dalji razvoj infrastrukture za GIS i terenski rad, uključujući nabavku dodatne specijalizirane opreme, proširenje softverskih paketa i jačanje istraživačkih kapaciteta, kako bi se omogućilo još kvalitetnije izvođenje praktične i aplikativne nastave u skladu sa savremenim zahtjevima geografije.
- Potrebno je dodatno osnažiti sistem mentorsko-konsultativne podrške studentima, naročito u segmentu istraživačkih projekata i pripreme završnih radova, uz uvođenje dodatnih radionica, stručnih tutorijala i tematskih konsultacija koje bi doprinijele jačanju istraživačkih kompetencija i povećanju uspješnosti studenata.

2.2.10 MOBILNOST AKADEMSKOG OSOBLJA I STUDENATA

2.2.10.1 Mobilnost akademskog osoblja i studenata na studijskom programu se promovira i unapređuje putem zajedničkih prijava i učešća na projektima sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inozemstva

Kroz programe razmjene akademskog osoblja i studenata, a u okviru međunarodnih projekata, ERASMUS+, CEEPUS, Mevlana, studenti, nastavno i nenastavno osoblje imaju mogućnost učešća na projektima sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inostranstva. Studenti drugog ciklusa studija Geografije i nastavno osoblje su o svakom otvorenom pozivu za mobilnost informirani putem web stranica Univerziteta i Prirodno-matematičkog fakulteta, a studente se dodatno poziva da se prijave putem fakultetskih društvenih mreža.

Kako se navodi u SEI nastavnog programa drugog ciklusa studija Geografije, zajedničke prijave i učešće na projektima u saradnji sa drugim visokoškolskim ustanovama su načini na koji se dodatno promovise i unapređuje mobilnost akademskog osoblja i studenata.

Univerzitet ima organizovanu službu, odnosno [Ured za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju](#) putem koje ostvaruje odnose s drugim visokoškolskim ustanovama u inostranstvu, organizuje studentske razmjene, zajedničke projekte, kao i zaključivanje sporazuma o saradnji s visokoškolskim ustanovama u inostranstvu. Ured za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju ima dugogodišnje iskustvo u oblasti međunarodne saradnje i preko 100 potpisanih sporazuma. Liste potpisanih sporazuma dostupne su na web stranici Univerziteta u Tuzli <https://untz.ba/saradnja/ums-saradnja/>.

Nastavno osoblje drugog ciklusa studija Geografije, odnosno Odsjeka za geografiju, kao i studenti koriste mogućnosti razmene, mada ne u obimu koji bi mogli u skladu sa brojem sporazuma koje Univerzitet u Tuzli ima.

Preko ERASMUS+ projekata GEOWEB, *Modernising geodesy education in Western Balkan with emphasis on competences and learning outcomes*, nastavno osoblje Odsjeka za geografiju posjetilo je i ostvarilo saradnju sa univerzitetima u Štokholmu, Ponferradi, Beču, Tirani, Sarajevu, Mostaru, Novom Sadu.

GEOWEB treninzi na kojima je učestvovalo akademsko osoblje prvog ciklusa Turizmologije:

- Digital mapping and advanced image processing (65 hours of intensive training), University of León, Campus Ponferrada, April 4th to April 15th, 2016.
- GNSS training course, University of Technology Vienna, June 1th to June 10th, 2016.
- GIS applications in land, water and environmental management (30 hours), University of Tirana, 8 – 12 May 2017.
- Workshop on e-learning and PBL (Problem-Based Learning) pedagogy, Ponferrada, 10th-17th September 2017.
- Training course on modern geodetic concepts, Mostar 16.10. – 21.10. 2017. godine.

Zahvaljujući ovom projektu realizovano je opremanje GIS laboratorije. Ukupna vrijednost projekta je bila 960.000 €, a studijskom odsjeku Geografija su pripala finansijska sredstva u iznosu od 72.000 €. Takođe, rezultat ovog projekta je osnivanje studijskog programa II ciklusa studija Geografija.

Nastavnici Odsjeka za geografiju su uzeli učešće i u ERASMUS+ projektu *Development of master curricula in ecological monitoring and aquatic bioassessment for Western Balkans HEIs (ECOBAS)*, odobren 2019. godine. U okviru ovog programa nastavno osoblje je posjetilo sveučilišta u Mostaru i Zagrebu. U okviru ovog projekta donesen je studijski program II ciklusa

studija na odsjeku za Biologiju u kojem je uvršten predmet "Geografski informacijski sistemi i daljinska detekcija u ekološkom monitoringu" te nabavljena potrebna laboratorijska oprema. Rezultat posjete Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu je potpisivanje Sporazuma o suradnji, 31. 3. 2022. godine (<http://pmf.untz.ba/erasmus/>).

Podaci o ostvarenim mobilnostima na studijskom programu Geografija - drugi ciklus studija T dat je u Samoevaluacionom izveštaju u Prilogu 30. Studenti drugog ciklusa studija Geografije nisu u proteklih pet godina učestvovali u mobilnosti.

2.2.10.2 Mehanizmi za ostvarivanje bilateralne i multilateralne razmjene studenata sa inostranim visokoškolskim ustanovama kroz različite programe i mreže studentske razmjene uz priznavanje vremena, ocjena i ECTS bodova ostvarenih tokom razmjene su uspostavljeni

Mobilnosti na PMF Tuzla se ostvaruju posredstvom Ureda za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju koji na svojoj web stranici objavljuje pozive za mobilnost. Svi studenti drugog ciklusa studija Geografije, kao i akademsko i administrativno osoblje mogu biti učesnici mobilnosti. Osnovna pravila mobilnosti dolaznih i odlaznih studenata, nastavnog i nenastavnog osoblja definisana su [Pravilnikom o međunarodnoj mobilnosti](#), usvojenim na Senatu Univerziteta u Tuzli 30. 7. 2020. godine.

Ovim pravilnikom uređuju se osnovna načela mobilnosti dolaznih i odlaznih studenata, akademskog i administrativnog osoblja na Univerzitetu u Tuzli, vrsta i trajanje mobilnosti, postupak prijave, osnovne isprave, prava i obaveze studenata, akademskog i administrativnog osoblja, uloga ECTS koordinatora na fakultetima/ADU Odbora ECTS koordinatora, kao i druga pitanja vezana za provedbu programa mobilnosti. Na web stranici <https://untz.ba/saradnja/ums-saradnja/mobilnost/pravilnik-o-medunarodnoj-mobilnosti/> moguće je pogledati Kriterijime za mobilnost u zavisnosti da li u programu mobilnosti učestvuju studenti, akademsko osoblje ili administrativno osoblje.

Studentske mobilnosti i procedure detaljno su regulisane Pravilnikom, kroz Članove 6. do 21. Kroz navedene članove daju se osnovne definicije vezane za mobilnost studenata, trajanje mobilnosti, sadržaj dokumenata studentske mobilnosti, te se detaljno reguliše status odlaznih i dolaznih studenata, a što uključuje i detaljno razrađen način priznavanja vremena, ocjena i ECTS bodova ostvarenih tokom razmjene. Svi studenti Univerziteta u Tuzli, kroz različite programe i mreže studentske razmjene, imaju pravo da provedu jedan semestar ili studijsku godinu na drugom univerzitetu u zemlji ili inostranstvu. Član 1. Statuta Univerziteta u Tuzli propisuje način prepoznavanja evropskog kreditnog transfer sistema (ECTS). U skladu sa Ugovorom o učenju koji student zaključuje sa Univerzitetom, uz odobrenje dekana fakulteta, priznaje mu se vrijeme, ocjena i ECTS bodovi ostvareni tokom razmjene.

U skladu s Pravilnikom, na nivou fakulteta, glavnu ulogu imaju dekan i ECTS koordinador, a čija su zaduženja detaljno definirana Pravilnikom. PMF u Tuzli je imenovao ECTS koordinadoru u naučno-nastavnom zvanju koji pruža stručnu i administrativnu podršku odlaznim i dolaznim studentima. ECTS koordinadori fakulteta čine Odbor ECTS koordinadoru, kao institucionalno tijelo koje koordinira rad fakultetskih ECTS koordinadoru, koje zauzima stavove, daje mišljenje i smjernice s ciljem zauzimanja jednakih stavova i jedinstvene primjene odredaba ovog Pravilnika u praksi odlaznim i dolaznim studentima.

Prilikom posjete Fakultetu i tokom razgovora sa predstavnicom Ureda za međunarodnu saradnju, kao i sa akademskim osobljem drugog ciklusa studija Geografije i studentima, Komisija se uvjerila u postojanje mehanizama za ostvarivanje međunarodne saradnje. Takođe, Komisija je dobila informacije o promociji mobilnosti, odnosno da Univerzitet u Tuzli organizuje [ERASMUS Info dan](#), vrši promociju putem [Publikacija](#) Ureda za međunarodnu

saradnju, kao i preko društvenih mreža. Studenti su potvrdili da ih nastavno osoblje dodatno informiše i nastojati motivisati, kada je reč o mobilnosti. Međutim, odziv studenata nije dovoljan.

2.2.10.3 Visokoškolska ustanova kadrovski i finansijski osnažuje kapacitete službi za međunarodnu saradnju i dvosmjernu mobilnost akademskog osoblja i studenata. Ova služba prati i evaluira mobilnost, te Senatu dostavlja godišnji Izvještaj o mobilnosti akademskog osoblja i studenata sa prijedlogom mjera za unaprijeđenje

Aktivnosti po pitanju mobilnosti realizuju se zajedničkim radom prodekana za nastavu i studentska pitanja, prodekana za naučno-istraživački rad i ECTS koordinatora prema Pravilniku o međunarodnoj mobilnosti Ureda za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju. Ured za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju Univerziteta u Tuzli vodi posebnu evidenciju o mobilnosti akademskog osoblja i studenata i dostavlja Senatu godišnji izvještaj o istom koji uključuje i rezultate SWOT analize sa osvrtom na preporuku mjera za unaprijeđenje koja uključuje:

- povećanje broja osoblja koje učestvuje u projektima kroz obuku;
- povećanje broja mobilnosti za studente i za osoblje;
- uvođenje studijskih programa na engleskom jeziku ili predmeta koji se mogu slušati na engleskom jeziku;
- povećanje broja međunarodnih projekata;
- prijavljivanje projekata na kojima bi Univerzitet bio nosilac projekta;
- razvijanje međuinstitucionalne mobilnosti unutar Bosne i Hercegovine.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

10. Mobilnost akademskog osoblja i studenata		Ocjena ispunjenosti kriterija				
		NE	DI	ZI	PI	FO
1.	Mobilnost akademskog osoblja i studenata na studijskom programu se promovira i unapređuje putem zajedničkih prijava i učešća na projektima sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inozemstva			X		ZI
2.	Mehanizmi za ostvarivanje bilateralne i multilateralne razmjene studenata sa inostranim visokoškolskim ustanovama kroz različite programe i mreže studentske razmjene uz priznavanje vremena, ocjena i ECTS bodova ostvarenih tokom razmjene su uspostavljeni				X	
3.	Visokoškolska ustanova kadrovski i finansijski osnažuje kapacitete službi za međunarodnu saradnju i dvosmjernu mobilnost akademskog osoblja i studenata. Ova služba prati i evaluira mobilnost, te Senatu dostavlja godišnji Izvještaj o mobilnosti akademskog osoblja i studenata sa prijedlogom mjera za unaprijeđenje			X		

Legenda: NE-neispunjen, DI-djelimično ispunjen, ZI-znatno ispunjen, PI-potpuno ispunjen, FO-finalna ocjena

Preporuke Komisije stručnjaka:

Na osnovu izvršenog uvida u dokumentaciju studijskog programa drugog ciklusa Geografije, Samoevaluacijski izvještaj, informacije objavljene na zvaničnoj web-stranici Univerziteta u Tuzli, Ureda za međunarodnu saradnju, i Prirodno-matematičkog fakulteta, te kroz razgovore sa upravom Fakulteta, akademskim i administrativnim osobljem i studentima, Komisija daje sljedeće preporuke za unaprijeđenje ovog kriterija:

- Mobilnost studenata na drugom ciklusu studija nije ostvarena u proteklih pet godina, potrebno je dodatno promovirati mogućnosti razmjene. Neophodno je motivirati studente da učestvuju u međunarodnim mobilnostima.
- Razraditi sistem za evaluaciju ostvarenih mobilnosti i učiniti javno dostupnim.
- Uključiti Izvještaje o mobilnosti akademskog osoblja i studenata u priloge Samoevaluacionog izvještaja u budućnosti. Također, učiniti ih javno dostupnim na web stranici Univerziteta, odnosno Ureda za međunarodnu saradnju.

3. Mišljenje o ishodu akreditacije

Na osnovu samoevaluacijskog izvještaja studijskog programa Geografija II ciklus u okviru klsterske akreditacije studijskih programa Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli, a u skladu sa zakonskim aktima koji propisuju standarde i normative za obavljanje poslova visokog obrazovanja i Kriterijima za akreditaciju studijskih programa I i II ciklusa u Bosni i Hercegovini, može se zaključiti da se na ovom studijskom programu praktikuju i prate savremeni trendovi osiguravanja kvaliteta, te demonstrira visok nivo usklađenosti sa savremenim naučnim dostignućima, potrebama tržišta rada i međunarodnim reformskim procesima.

Uvidom u Samoevaluacijski izvještaj, priloge izvještaja i ostalu dokumentaciju, zatim kroz razgovor sa predstavnicima menadžmenta, nastavnog i administrativno-tehničkog osoblja, studenata, alumnijskih i privrednih subjekata, kao i uvidom u stanje infrastrukture i resursa tokom eksterne posjete Komisije stručnjaka Prirodno-matematičkom fakultetu UNTZ, utvrđeno je da studijski program potpuno ispunjava četiri od 10 kriterija za akreditaciju, dok znatno ispunjenje ima šest od deset kriterija za akreditaciju.

S obzirom da su definisani kriterijumi za akreditaciju studijskih programa II ciklusa u Bosni i Hercegovini potpuno ili znatno ispunjeni, kako je prikazano u sumarnoj tabeli ispunjenosti kriterijuma, članovi Komisije stručnjaka daju pozitivno mišljenje, te predlažu da se studijski program Geografija – II ciklus Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli akreditira. Shodno tome, Komisija preporučuje Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine izdavanje Preporuke za akreditaciju studijskog programa Geografija – II ciklus Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli, a Ministarstvu obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona izdavanje Rješenja o akreditaciji u skladu s tom preporukom.

KRITERIJ	OCJENA ISPUNJENOSTI
1. Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa	ZNATNO
2. Kreiranje i usvajanje studijskih programa	ZNATNO
3. Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta	POTPUNO
4. Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje	POTPUNO
5. Ljudski potencijali	ZNATNO
6. Resursi i finansiranje	POTPUNO
7. Upravljanje informacijama o studijskim programima	ZNATNO
8. Informiranje javnosti o studijskim programima	POTPUNO
9. Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija programa	ZNATNO
10. Mobilnost akademskog osoblja i studenata	ZNATNO

Potpisi članova Komisije:

1. Maniava Lemić Pevnik
2. Stjepančić Hija
3. Belušićević
4. Trudić

4. Prilozi

Agenda

Datum: 11. i 12. 11. 2025. godine

Komisija stručnjaka:

1. Mariana Lukić Tanović, predsjednik, predstavnik akademske zajednice BiH
2. Vladica Ristić, međunarodni stručnjak, član
3. Ajla Smajlović, predstavnik privrede i prakse, član
4. Belma Šarić Medić, student, član

Prvi dan posjete 11. 11. 2025.

9.00 - 10.00	Sastanak Komisije sa menadžmentom visokoškolske ustanove i organizacione/ih jedinice/a kojoj pripadaju studijski programi (rektor, dekan, generalni sekretar)	1. Dr.sc. Isat Skenderović, redovni profesor, dekan 2. Dr.sc. Elvis Baraković, vanredni profesor, prodekan za naučnoistraživački rad 3. Tatjana Brekalo Jaganjac, pom.generalnog sekretara 4. Dr.sc. Damir Zenunović, redovni profesor, prorektor za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju 5. Irma Ibrišimović, MA, asistent, član odbora za za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju 6. Admir Selesković, MA prava, generalni sekretar
10.00 - 10.10	Pauza	Komisija stručnjaka odvojeno
10.10 - 11.00	Sastanak sa timom za samoevaluaciju studijskih programa	1. Dr. sc. Edina Hajdarević, red. prof. – voditelj tima za samoevaluaciju 2. Dr. sc. Jasmina Kamberović, vanr. prof. 3. Dr. sc. Dževad Mešanović, vanredni profesor 4. Dr. sc. Semir Ahmetbegović, vanredni profesor 5. Dr. sc. Fadila Kudumović Dostović, vanredni profesor 6. MA Melisa Šehić, asistent 7. Osman Hasić, student I ciklusa 8. Martina Lugonjić, student I ciklusa
11.00 -	Pauza	Komisija stručnjaka odvojeno

11.10		
11.10 – 12.00	Sastanak sa akademskim osobljem studijskog/ih programa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dr.sc. Avdul Adrović, red.prof. 2. Dr. sc. Vesna Hadžiavdzić, red. prof. 3. Dr. sc. Sanida Bektić, red.prof. 4. MA Suada Cipurković, viši asistent 5. Dr sc. Alma Kadušić, vanredni profesor 6. Dr sc. Sabahudin Smajić, vanredni profesor 7. Dr sc. Edin Hadžimustafić, vanredni profesor 8. Dr. sc. Željka Stjepić Srkalović, viši asistent
12.00 - 12.10	Pauza	Komisija stručnjaka odvojeno
12.10 - 13.00	Sastanak sa predstavnicima studenata prve i druge godine studijskog/ih programa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Melika Mehmedbegović (studentica 1.god Biologija) 2. Fatima Šakušić (studentica 2.god Biologija) 3. Belma Isanović (studentica 1. god Turizmologija) 4. Aldin Smajlović (student 2. god Turizmologija) 5. Almina Merajić (studentica II ciklus Geografija) 6. Vildana Bešlić (studentica II ciklusa Biologije)
13.00 - 14.00	Ručak	Komisija stručnjaka odvojeno
14.00 - 14.45	Sastanak sa IT i administrativno-tehničkim osobljem organizacione jedinice kojoj pripadaju studijski programi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Irma Ibrišimović, MA, administrator eUniversity 2. Selma Plavšić, administrator eUniversity 3. Azra Žigić, tehnički sekretar 4. Merima Begić, BA, Inženjer za podršku elektronskom obrazovanju
14.45 - 15.00	Pauza	

15.00	Sastanak sa predstavnicima studenata treće i četvrte godine studijskog/ih programa	1. Nedžib Halilčević (student Molekularne biologije)	3.god
-		2. Lejla Malkić (studentica Primijenjene biologije)	3.god
15.45		3. Hanka Šakušić (studentica Molekularne biologije)	4.god
		4. Zula Hasanović (studentica Primijenjene biologije)	4.god
		5. Emir Muminović (student Turizmologija)	3. god
		6. Lejla Redžić (studentica Turizmologija)	4. god

Drugi dan posjete 12. 11. 2025.

9.00 - 9.45	Sastanak sa administracijom(pravni i finansijski sektor), studentskom službom i internacionalnim uredom organizacione jedinice kojoj pripadaju studijski programi	1. Tatjana Brekalo Jaganjac, pom. generalnog sekretara 2. Nedima Dudić, referent u studentskoj službi 3. Mirha Mujkanović, prof. engleskog jezika i književnosti, MA predstavnik Ureda za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju 4. Admir Muharemović, referent za plan i analizu, odjel finansija
9.45 - 10.50	Obilazak prostorija koje koriste studijski programi u klasteru	1. Dr.sc. Mersiha Suljkanović, red. prof, prodekan za nastavu i studentska pitanja 2. Dr.sc. Elvis Baraković, vanr. prof., prodekan za naučnoistraživački rad 3. Dr.sc. Amela Hercegovac, red. prof, voditelj odsjeka Biologija 4. Dr.sc. Semir Ahmetbegović, vanredni profesor, voditelj odsjeka Geografija
10.50 - 11.00	Pauza	Komisija stručnjaka odvojeno
11.00 - 11.50	Razgovor sa predstavnicima alumna i predstavnicima tržišta rada sa kojima su povezani studijski programi u klasteru	Alumni: Irma Ibrišević Mirnes Brkić Amela Jusufović Azra Tuzlak Armina Imamović Emina Mešić Predstavnici tržišta rada: Larisa Čerimagić, Mikan Krstić – (Genomenon) Lejla Mujakić, Mensur Smajlović – (Zavod za zaštitu i korištenje kulturno – historijskog i prirodnog naslijeđa) Azra Musić – (MIOS) Sanel Hodžić – (MULTILAB) Denis Suljendić- (Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona) Džemila Agić – (Centar za ekologiju i energiju) Adisa Goletić Vejzović – (Plava medical group) Slavica Mešić Vučinić,- ("ELLE-TRAVEL" d.o.o. Tuzla) Medira Čulum – (Stručni savjetnik za obrazovanje - geografija, Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona) Jasmina Ovčina – (direktor CISP BiH) Dževad Halilčević- (Direktor Međunarodnog aerordoma Tuzla) Irma Nišić – (sekretar Turističke zajednice grada Tuzla) Maida Kudumović- (Hotel "Vertigos" Tuzla)

11. 50 - 12.00	Pauza	Komisija stručnjaka odvojeno
12.00 - 12.45	<i>Ukoliko Komisija procjeni da je potrebno dostaviti dodatnu dokumentaciju ili održati sastanak sa predstavnicima ustanove povodom određenih pitanja, o tome će obavijestiti kontakt osobu ustanove, koja će to i organizovati</i>	
12.45 - 13. 00	Ručak	Komisija stručnjaka odvojeno
13.00 - 14.00	Sastanak Komisije i priprema usmenog izvještaja	Komisija stručnjaka odvojeno
14.00 - 14.30	Predstavljanje usmenog Izvještaja predstavnicima visokoškolske ustanove, odnosno organizacione jedinice kojoj pripadaju studijski programi	Izvještavanje prisutnog osoblja VŠU (Rektor, dekan, nastavnici, tehničko i administrativno osoblje, studenti i drugi, sve grupe sa kojima se razgovaralo prethodnih dana) o glavnim nalazima i temama koje su relevantne za davanje preporuka, BEZ davanja mišljenja o ishodu
Na kraju drugog dana Komisije se dogovara o narednim koracima, utvrđuje vremenski okvir izrade izvještaja, podjele posla i slično.		